DİJİTAL KÜTÜPHANE KANALI

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

https://rantey.org

Yedek ve Duyuru Kanallarımız
Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

• Telegram: https://t.me/birkitapbir

• WhatsApp Kanalımız : https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4IvMoc0Y

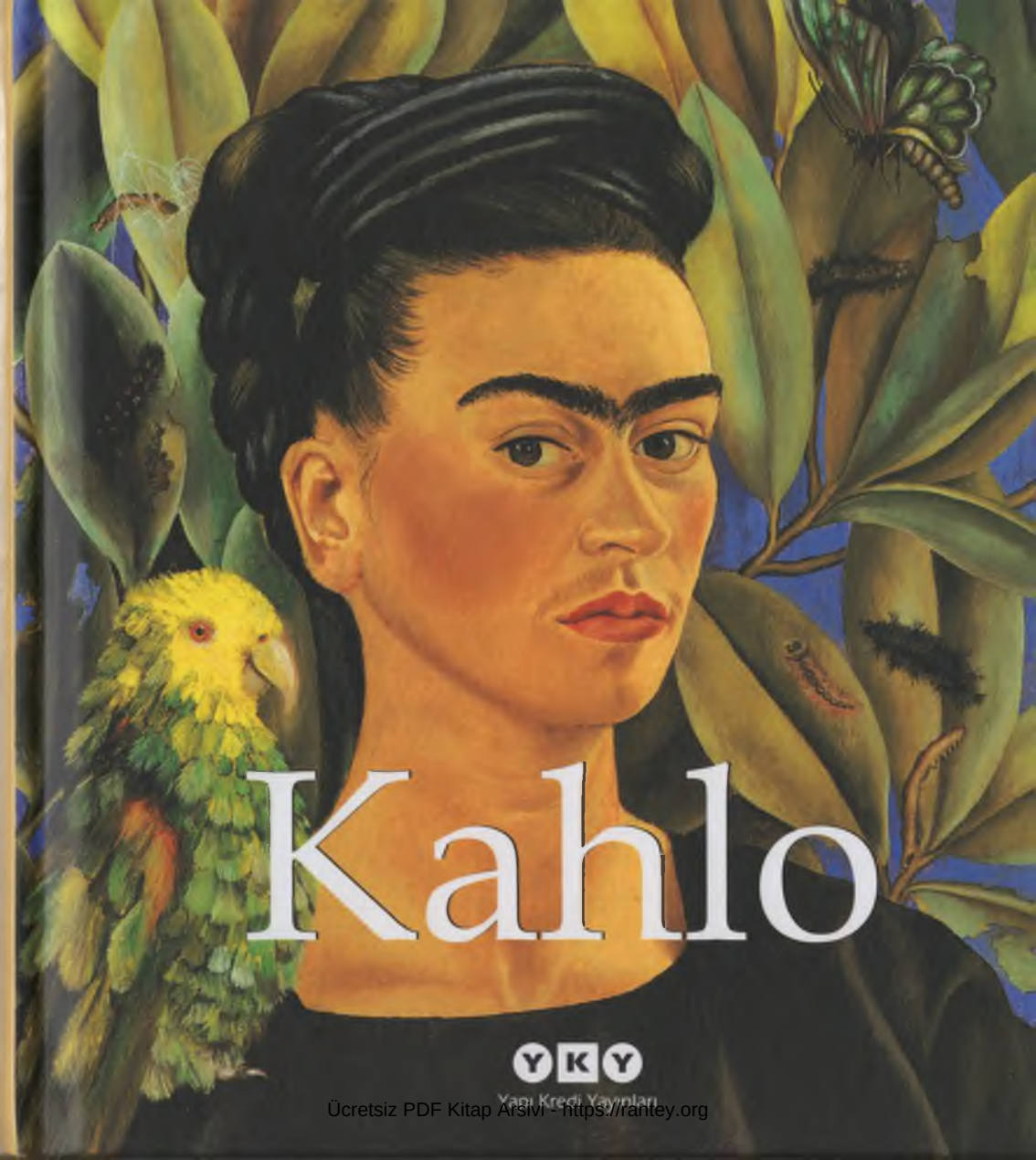

Kahlo

YKY
Yapı Kredi Yayınları

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - https://rantey.org

ISBN 978-975-08-2410-4

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Kahlo

1907-1959

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Yapı Kredi Yayınları - 3850
Sanat - 202
Kahlo
Özgün adı: Kahlo
Çeviren: Şeyda Öztürk
Kitap editörü: Begüm Kovulmaz
Düzelti: Filiz Özkan
Grafik uygulama: İlknur Efe

© 2013 Confidential Concepts, worldwide, USA
© 2013 Parkstone Press International, New York, USA
Image-Bar www.image-bar.com

© 2013 Banco de México Diego Rivera & Frida Kalho Museums Trust. Av . Cinco de Mayo n°2, Col. Centro, Del Cuauhtémoc 06059, México, D.F.

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş. 2012
Sertifika No: 12334
Bütün yayın hakları saklıdır.
Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Tasarım: Baseline Co Ltd
61A-63A Vo Van Tan Street
4th Floor
District 3, Ho Chi Minh City
Vietnam

Başka türlü bir açıklamaya yer verilmediği sürece, resim hakları fotoğrafçılara aittir. Yoğun araştırmalara rağmen, telif haklarının kime ait olduğunu saptamak her seferinde mümkün olmamıştır. Tespit edilemeyen telif hakları konusunda bilgisi olanların bildirmesi rica olunur.

1. baskı: İstanbul, Nisan 2013
ISBN: 978-975-08-2410-4

Baskı: Drukarnia Skleniarz, Polonya

Sertifika No: 12334
Bütün yayın hakları saklıdır.
Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
Yapı Kredi Kültür Merkezi
İstiklal Caddesi No. 161 Beyoğlu 34433 İstanbul
Telefon: (0 212) 252 47 00 (pbx) Faks: (0 212) 293 07 23
http://www.ykykultur.com.tr
e-posta: ykykultur@ykykultur.com.tr
İnternet satış adresi: http://alisveris.yapikredi.com.tr

Sayfa 6 :
Kolyeli Otoportre, 1933
Metal levha üzerine yağlıboya, 34,5 x 29,5 cm
Jacques ve Natasha Gelman Koleksiyonu, Mexico City

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

"Kendi gerçeğimin resmini yapıyorum. Tek bildiğim, buna mecbur olduğum için resim yaptığım; aklımdan geçeni hiç düşünüp taşınmadan resmediyorum."

Frida Kahlo

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Frida Kahlo

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Zamandizin

1907: Alman Wilhelm Kahlo ve karısı Mathilde Calderón'un kızı Magdalena Carmen Frida Kahlo 6 Temmuz'da Coyoacán Meksika'daki la Casa Azul'de doğdu.

1910: Porfirio Diaz'ı deviren Meksika Devrimi'nin başlangıcı. Kahlo yeni Meksika'nın simgesi olan bu yılı kendi doğum yılı olarak kabul etmiştir. Kendini hiç olmayan oğlunun yerine koyan babasına fotoğraf stüdyosunda asistanlık yapar.

1916 : Çocuk felci sağ bacağını sakat bırakır.

1921: Meksika hükümeti –Avrupa'da on dört yıl yaşadıktan sonra ülkesine dönen– Diego Rivera'ya Ulusal Hazırlık Okulu için büyük bir duvar resmi siparişi verir.

1923 : Frida Kahlo Meksikalı seçkinlerin çocuklarının okuduğu Ulusal Hazırlık Okulu'na girer. İki bin öğrenci arasındaki otuz beş kız öğrenciden biridir. Diego Rivera'nın *Yaratılış* tablosuna hayran kalır.

1925: Frida Kahlo çok ciddi bir trafik kazası geçirir. Yolculuk ettiği otobüs bir tramvayla çarpışır. Vücudundaki kırıklar ve yaralar yüzünden yatağa bağlı kalır ve resim yapmaya başlar. Sağ kalma mücadelesini resimleriyle ifade eder.

1928: Frida Meksika Komünist Partisi'ne üye olur. Diego Rivera'yla tanışır.

1929: Frida Kahlo ile Diego Rivera 21 Ağustos'ta evlenir.

1930: Frida Kahlo, Diego Rivera'nın Institute of Art için bir fresko boyadığı Detroit'te düşük yapar, Rivera daha sonra New York'taki Rockefeller Center'da çalışacaktır. Eylül ayında annesi ölür.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

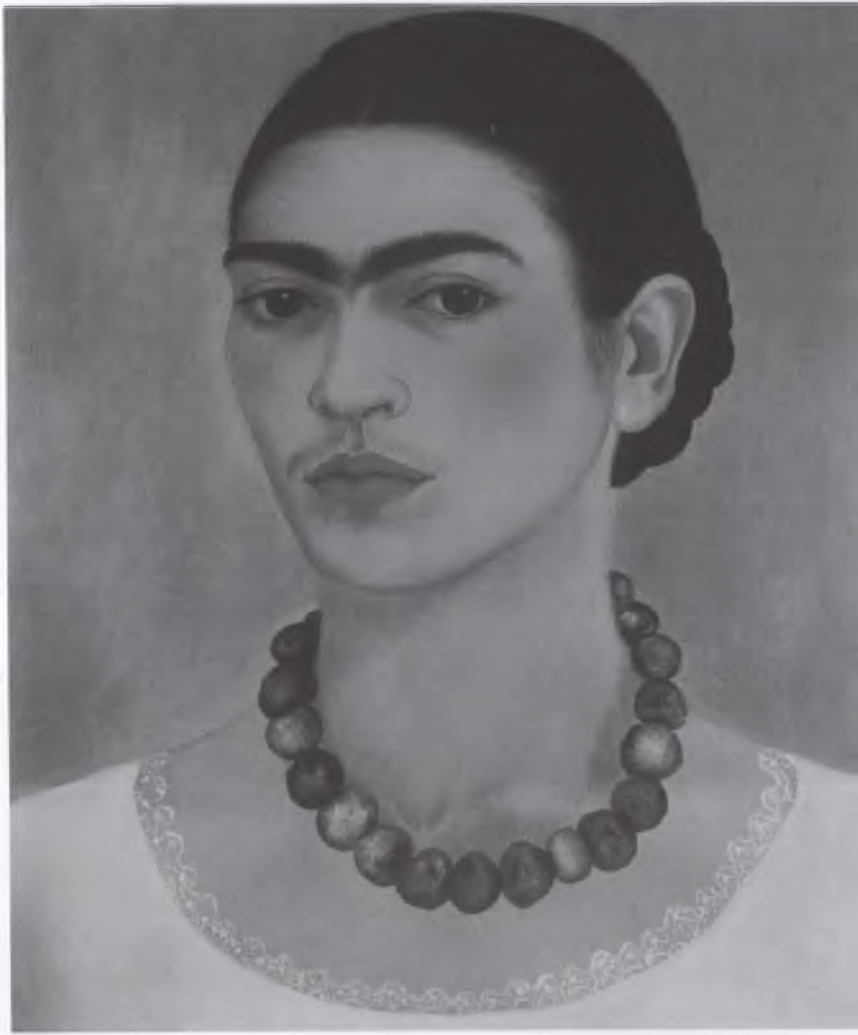

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

1934: Çift Meksika'ya döner. Diego, Frida'nın kız kardeşi Cristina'yla ilişkiye girer. Kocasının davranışlarından bıkan Frida evden ayrılır ve Isamu Nogushi'yle sevgili olur.

1937: Troçki ve karısı Meksika'ya sığınır ve Casa Azul'da ağırlanır. Rus devrimci, Frida Kahlo'yla bir gönül ilişkisi yaşar.

1938: André Breton Meksika'ya gelir. Üç çift siyaset ve kültür üzerine uzun sohbetler yapar. Frida Kahlo New York'taki Julien Levy Galerisi'nde ilk sergisini açar: Artık tablolarına alıcı bulabilmektedir. Fotoğrafçı Nickolas Muray'le ilişki yaşar.

1939: Gerçeküstücüler onun adına bir sergi düzenler. Diego ve Frida Kasım ayında boşanır.

1940: Frida Dr. Eloesser'in yardımıyla San Francisco'da tedavi olur. Ağustos ayında Diego ve Frida tekrar evlenir.

1941: Babası ölür. Çift, Casa Azul'e taşınır.

1943: Frida "Esmeralda" sanat okulunda öğretmenliğe başlar. Kısa bir süre sonra, sağlık sorunları nedeniyle dersleri evinde vermeye başlar.

1946: *Musa* adlı tablosu ulusal resim ödülünü alır.

1950: Sağlık durumu kötüleşir. Omurgasından dokuz kez ameliyat olur.

1953: Meksika'da ilk kez Cola Alvarez Bravo'da bir Frida Kahlo sergisi açılır.

1954: Guatemala'da barış için düzenlenen gösteri katıldığı son gösteri olacaktır. 13 Temmuz'da ölür.

1959: 1957'de ölen Diego Rivera'nın vasiyeti uyarınca Casa Azul'de Frida Kahlo Müzesi açılır.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Sanatçı ve gerçek kişiliği birbirinden ayrılmaz bir bütün oluşturur ama onun pek çok maskesi vardı. Yakınları arasındayken nükteli ve küstah yorumlarıyla, Meksika köylüleriyle arasındaki mesafeye rağmen onlarla özdeşleşmesiyle, Avrupalılarla ve simgelere sığınarak –İzlenimciler, Art-İzlenimciler, Dışavurumcular, Sürrealistler, Toplumsal Gerçekçiler, vs.– poz kesmeleriyle

Frida Kahlo 18 Yaşında

1926
Fotoğraf: Guillermo Kahlo

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

alay edişiyle öne çıkardı. Ama bir ressam olarak olgunlaştıkça o da kendisinin ve bir zamanlar tanıdıklarına hatıralık dağıttığı tabloların tanınmasını arzuladı.

Omurgasına, sırtına, sağ ayağına, sol ayağına aldığı yaralar, mantar hastalığı, çok sayıda kürtaj, virütik hastalıklar ve doktorlarının deneysel tedavileri nedeniyle sürekli acı çektiğinden yaşamı boyunca

Kadife Elbiseli Otoportre

1926
Tuval üzerine yağlıboya, 79,7 x 60 cm
Alejandro Gómez Arias'ın bağışı

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

coşkunlukla umutsuzluk arasında gidip geldi. Yaşamındaki tek sabit haz kaynağı kocası Diego Rivera'ydı. Onun sadakatsizliğine göğüs gerdi ve üç ayrı kıtada, güçlü erkeklerle ve çekici kadınlarla kurduğu ilişkilerle ona karşılık verdi. Ama Diego ve Frida her zaman birbirlerine döndüler.

Kaza

1926
Kâğıt üzerine mum boya, 20 x 27 cm
Coronel Collection, Cuernavaca, Morelos

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Elindeki hazinenin değerini idrak etmekte oldukça geç kalan Meksika gibi Diego da yaşamının sonunda onun yanındaydı. Yaşamının son yıllarına kadar anavatanı tarafından tanınmayan Frida Kahlo'nun Meksika'daki tek solo sergisi doğduğu yerde gerçekleşti.

Magdalena Carmen Frida Kahlo y Calderon 6 Temmuz 1907'de Coyoacan, Meksika'da doğdu. Annesi, kızlık adıyla

Pancho Villa ve Adelita

yak. 1927
Tuval üzerine yağlıboya, 65 x 45 cm
Museo del Instituto Tlaxcala de Cultura, Tlaxcala

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Matilde Calderon inançlı bir Katolik ve yerli ve Avrupa melezi bir *mestiza*'ydı; bir kadının dünyadaki yerine dair muhafazakâr ve dini görüşlere sahipti. Frida'nın babasıysa bir sanatçı, az da olsa tanınmış bir fotoğrafçıydı, Frida'yı kendi üzerine düşünmeye sevk eden o oldu. O geleneksel aile yaşamının ortasında Frida'ya yaratıcı sanat alanında kendi izinden gidecek bir erkek evlat gibi davrandı. Onu Meksikalı

Miguel N. Lira'nın Portresi

1927
Tuval üzerine yağlıboya, 99,2 x 67,5 cm
Museo del Instituto Tlaxcala de Cultura, Tlaxcala

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

kadınların büyük çoğunluğunun kabul ettiği geleneksel rollerden ayrı bir yere koyan ilk akıl hocası oldu. Frida babasının asistanlığını yaparken işi öğrenmeye başladı. Frida Kahlo şımarık, nazlı ve kolay etkilenen bir insandı. 1922'de ortalamanın üstünde bir eğitim almak için San Ildefenso'daki ücretsiz Ulusal Hazırlık Okulu'na başladı.

Alicia Galant'ın Portresi

1927
Tuval üzerine yağlıboya, 107 x 93,5 cm
Museo Dolores Olmedo Patiño, Mexico City

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

İnsanın zihnini uyuşturan ev işlerinden özgürleşmenin tadını çıkardı ve okuldaki çeşitli gruplara dahil oldu. Ona gerçek bir aidiyet duygusu veren grupsa entelektüel bohemlerden oluşan ve adını grup üyelerinin taktığı şapkadan alan *Cachuchas* grubu oldu. Bu karışık seçkinci grubun lideri Alejandro Gomez Arias, yaptığı sayısız konuşmada Meksika için yeni bir aydınlanmanın "iyimserlik, fedakârlık, sevgi ve neşe" yoluyla ve cesur bir liderlikle mümkün olduğunu ifade ediyordu.

Kardeşim Cristina'nın Portresi

1928
Ahşap üzerine yağlıboya, 99 x 81,5 cm
Otto Atencio Troconis Koleksiyonu, Caracas

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Frida yaşamının geri kalanında adanmış bir komünist oldu ve bunu açıkça dile getirmekten hiç çekinmedi. Mexico City'de siyasi tartışmalara tehlikenin eşlik ettiği canlı bir atmosfer hâkimdi; iktidarı ele geçirmeye çalışan her rejime meydan okumak için öne çıkanlar ya sokak ortasında öldürülüyor ya da yolsuzluk girdabına kapılıp gidiyordu. Diaz, generali Victoriano Huerta'nın silahından çıkan kurşunlarla ölene kadar 13 ay iktidarda kalan Madero'ya yenildi.

Alejandro Gómez Arias'ın Portresi

1928
Tuval üzerine yağlıboya, Alejandro Gómez Arias'ın Bağışı,
Mexico City

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Daha sonra, Huerta Meksika'dan kaçınca Venustiano Carranza iktidarı ele geçirdi ama o da seleflerinden daha iyi değildi. 1917'de Çar ve ailesinin suikastinden sonra Rusya'yı kasıp kavuran komünist devrimin proletarya idealleri ortaya çıkan boşluğa sıkıştırılmıştı. Marx ve Engels'in sosyalist teorileri, görünürde sonsuz olan Meksika devriminde yaşanan

Bezlenmiş Kız
(Isolda Pinedo Kahlo'nun Portresi)

1929
Tuval üzerine yağlıboya, 65,5 x 44 cm
Özel koleksiyon

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

katliamlardan sonra umut veriyordu. Ama bütün bu ilerlemeci siyasal diyalektiğe ve tartışmalara karşın Frida annesinin Katolik öğretilerinin bir kısmını hep muhafaza etmiş ve Meksikalı olan her şeye karşı tutkulu bir sevgi geliştirmişti. Bu dönemde babası ona bir suluboya ve fırça takımı hediye etti. Fotoğraf makinesiyle gezilere ve özel görevlere giderken boyalarını da sıklıkla yanına alırdı. Frida Hazırlık Okulu'nda

Otobüs

1929
Tuval üzerine yağlıboya, 25,8 x 55,5 cm
Museo Dolores Olmedo Patino, Mexico City

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

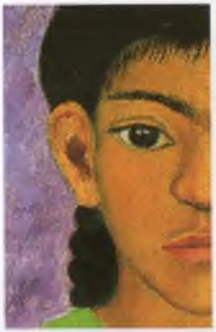

derslerden çok entelektüel arkadaşlarıyla sohbetlerinden besleniyordu. Bu dönemde, eğitim bakanlığının Hazırlık Okulu'nun avlusuna büyük bir duvar resmi ısmarladığını öğrendi. Resmin adı *Yaratılış*'tı ve 150 metrekare boyutunda bir alana yapılacaktı. Duvar resmini yapan ressam son 14 yıldır Avrupa'da çalışan Diego Rivera'ydı.

Virginia'nın Portresi

1929
Masonit üzerine yağlıboya, 77,3 x 60 cm
Museo Dolores Olmedo Patino, Mexico City

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Frida boş duvar üzerinde yolunu yararak ilerleyen ve büyüyen resmin yaratılış sürecinden büyülenmişti. Birkaç arkadaşıyla sıklıkla dersliğe kaçıp Rivera'nın çalışmasını izlerdi. Çok erken bir yaştan itibaren babası ona resim sanatını takdir etmeyi öğretmişti. Eğitimi sırasında başka ressamların popüler baskılarını ve çizimlerini kopyalaması için onu cesaretlendirmişti.

Otoportre "Zaman Uçar"

1929
Masonit üzerine yağlıboya, 86 x 68 cm
Özel koleksiyon, ABD

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Evdeki mali duruma yardımcı olmak için gravürcü Fernando Fernandez'in yanında çıraklık yapmaya başladı. Fernandez onun çalışmalarını övgüyle karşıladı ve baskı ve çizimlerini dolmakalemle kopyalamasına izin verdi – bunu sanatsal bir faaliyet olarak değil, bir hobi, kişisel ifadenin bir parçası olarak yapıyordu çünkü profesyonel bir ressam olmayı düşünmüyordu. Diego Rivera gibi ressamların yeteneğinin kendi kapasitesinin çok üzerinde olduğunu düşünüyordu.

Beyaz Giysili Kadının Portresi

yak. 1929
Tuval üzerine yağlıboya, 119 x 81 cm
Özel koleksiyon, Almanya

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Ama sonra her şey ebediyen değişti. Kahlo'nun yazar Raquel Tibol'a yazdıklarına göre:

O günlerde otobüsler çok derme çatmaydı; seferler başladığında çok rağbet gördüler, ama tramvaylar bomboştu. Alejandro Gomez Arias'la birlikte otobüse bindim ve arka tarafta merdiven parmaklığının hemen yanındaki koltuğa oturduk.

Otoportre

1930
Tuval üzerine yağlıboya, 65 x 55 cm
Museum of Fine Arts, Boston

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Birkaç dakika sonra otobüs Xochimilco hattının tramvayına çarptı, tramvay otobüsü sokağın köşesine sıkıştırdı. Tuhaf bir çarpışmaydı, şiddetli değil, hafif ve yavaştı ama otobüsteki herkes yaralandı, bense herkesten daha ağır yaralandım...

Kaza mahalli korkunç durumdaydı. Demir parmaklık Frida'nın kalçasına girip vajinasından çıkmıştı. Yarasından oluk oluk kan akıyordu.

Frida Kahlo'nun Nü Portresi

Diego Rivera, 1930
Taşbaskı, 44 x 30 cm
Sağ alt köşesindeki imza ve tarih: D.R.30
Museo Dolores Olmedo Patiño, Mexico City

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

O karmaşada, sokaktan geçenlerden biri parmaklığın saplandığı yerden çıkarılması konusunda ısrar etti. Eğilip parmaklığı yaradan çıkardı. Frida öyle bir haykırdı ki, yaklaşan ambülansın sireni bile zor duyuldu.

Frida Kahlo'nun vücuduna aldığı hasarı tahayyül etmek bile zor ama hayatta kalacağını anladıktan sonra, hasarın olası sonuçlarıyla yüzleşmek çok daha beterdi.

Dr. Leo Eloesser'in Portresi

1931
Masonit üzerine yağlıboya, 85,1 x 59,7 cm
California Üniversitesi, Tıp Fakültesi
San Francisco

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Sayısız kariyer imkânı olan bu hayat dolu, neşeli genç kız yatağa bağlı bir yatalağa dönüşmüştü. Meksika'da ekonomi kötüleşmiş, babasının ailesini geçindirme ve Frida'nın bakımını karşılamaya yetecek kadar para kazanma yetisi de azalmıştı. Bu durum, bütün yatakları dolu ve personeli yetersiz Kızıl Haç Hastanesi'nde kalışını bir ay daha uzatmasına neden oldu.

Detroit'te Bir Sokakta Vitrin

1931
Metal levha üzerine yağlıboya, 30,3 x 38,2 cm
Özel koleksiyon

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Bir süre sargı ve alçılarla sarıp sarmalanmış halde yatağa çakılı kaldıktan sonra nihayet eve gitmesine izin verildi. Yılmaz iradesi zamanla kendini gösterdi ve hâkim olduğu dar açıdan bile birtakım kararlar vermeye başladı.

Aralık 1925'te bacaklarını tekrar kullanmaya başladı. İlk acı dolu seyahatlerinden biri Mexico City'yeydi.

Frida ve Diego Rivera veya Frida Kahlo ve Diego Rivera

1931
Tuval üzerine yağlıboya, 100 x 79 cm
San Francisco Museum of Modern Art, Albert M. Bender Collection, Albert M. Bender'in Bağışı, San Francisco

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

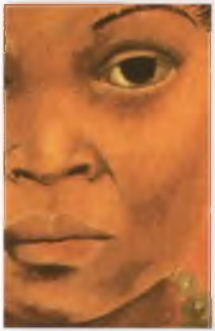

Ondan kısa bir süre sonra, sırtındaki dayanılmaz ağrılar nedeniyle yaşamına daha da fazla doktor girmeye başladı. Daha önce teşhis edilmemiş üç omurga yırtığı olduğu görüldü ve hemen bir kez daha alçıya alındı. Bu kısa özgürlük döneminden sonra tekrar eve hapsolup hareketsiz hale gelince, gerçekçi davranarak seçeneklerini daralttı. Vicdan muhasebesi günleri devam ederken Coyoacan manzara

Eva Frederick'in Portresi

1931
Tuval üzerine yağlıboya, 63 x 46 cm
Museo Dolores Olmedo Patiño, Mexico City

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

resimleri, onu ziyarete gelen akrabalarının ve arkadaşlarının portrelerini yaparak zamanını geçirmeye başladı. Resimlerinin aldığı övgü onu şaşırttı ve bir resme başlamadan önce onu kimin alacağına karar vermeye başladı. Resimlerini hatıra olarak dağıtıyordu. Bu resimlerle, dünyayı kendi gözlerinden ve parçalanmakta olan o yamalı bedenin içinden inceleyen, içedönük ve açığa vurucu, olağanüstü Frida Kahlo tabloları serisi de başlamış oldu.

Eva Frederick'in Nü'sü

1931
Kâğıt üzerine pastel boya, 60,5 x 47 cm
Museo Dolores Olmedo Patiño, Meksika

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

1928 yılında Frida ortopedik korsesini çıkardı ve Mexico City'nin toplumsal ve siyasal karmaşasına bir kez daha karışmak üzere yatağının dar çerçevesini arkasında bırakarak La Casa Azul'ü terk etti. Meksika'nın çarpıcı sanat ve politika dünyasını tekrar keşfetmeye başladı. Hiç vakit kaybetmeden Hazırlık Okulu'ndaki farklı gruplara mensup eski yoldaşlarıyla görüşmeye başladı. Bir çevreden diğerine

Paisaje con cactus (Kaktüslü Manzara)

Diego Rivera, 1931
Tuval üzerine yağlıboya
Özel koleksiyon

sürüklenip giderken Amerikalı göçmen Tina Modotti'nin etrafında toplanmış gelecek vaat eden siyasetçiler, anarşistler ve komünistlerle bir araya geldi. Birinci Dünya Savaşı sırasında ve 1920'lerin başında çok sayıda Amerikalı entelektüel, sanatçı, şair ve yazar ucuz bir yaşam ve siyasi idealizm arayışında önce Meksika'ya oradan da Fransa'ya kaçıyordu.

Birbirlerinin yapıtlarını övmek ya da

Luther Burbank'in Portresinin Çalışması

1931
Kâğıt üzerine pastel boya, 29 x 21 cm
Juan Coronel Rivera Koleksiyonu, Meksika

Frida Kahlo

yerin dibine batırmak ve uzun ve boş manifestolar kaleme almak için bir arada kalmışlar ve apartman dairelerinden salonlara, oradan barlara kadar uzanan ve tekrar apartman dairesinde noktalanan uzun, sarhoş edici bir partide salınıp duruyorlardı. Bu göçmenler kafalarında tarlalarda ırgatlık yapan asil köylü gibi dokunaklı bir imge oluşturmuşlardı ve ara sıra gerçekleşen kanlı köylü ayaklanmaları ve siyasi suikastlerle kesintiye uğramış *fiestas y siestas* Meksika yaşam tarzını teşvik ediyorlardı.

Luther Burbank'in Portresi

1931
Masonit üzerine yağlıboya, 86,5 x 61,7 cm
Museo Dolores Olmedo Patiño, Mexico City

Luther Burbank

Diego Rivera hayranlık uyandırıcı varlığıyla tekiladan gaz alan bu müzakere cemaatine teşrif etti; bu hovarda ressam 14 yıl yurtdışında yaşadıktan sonra Moskova'dan kovulmuş ve anavatanına dönmüştü. Stalinci sanat eleştirmenlerinin kötü muamelesine ve Rus hükümetinin, ülkeyi terk etmemesi durumunda zarar göreceğine dair üstü kapalı tehditlerine rağmen Diego komünizmin dünyayı kurtaracak olduğu görüşüne sıkı sıkıya bağlıydı.

Lady Cristina Hastings'in Portresi

1931
Kâğıt üzerine kırmızı pastel boya, 47 x 29 cm
Museo Dolores Olmedo Patiño, Meksika

Frida Kahlo - 31
"Retrato de Lady Hastings"
San Francisco. Cal.

1921'de ülkeye dönüşünden kısa bir süre sonra Meksika taraftarı sanat akımlarının, Meksikalı nakkaşların ve ressamların, fotoğraf sanatçılarının ve yazarların peşine düştü. Bu derinlemesine Meksikacı toplumda, Tina Modotti'nin göçmenlerden ve seyyahlardan oluşan çevresi parti cephesine yerleşmişti. Frida bu heyecan verici çevrenin içine sürüklendi. Müstakbel kocasıyla ilk karşılaşmasını şöyle aktarır:

Henry Ford Hastanesi ya da Uçan Yatak

1932
Metal üzerine yağlıboya, 30,5 x 38 cm
Museo Dolores Olmedo Patiño, Mexico City

"Birbirimizle başka herkesin tüfeklere sarıldığı bir dönemde tanıştık; canları isteyince Avenida Madero'daki sokak lambalarına ateş ederlerdi. Diego bir seferinde Tina'nın partilerinden birinde bir gramofona ateş etti. İşte o zaman, ondan korkmama rağmen ona ilgi duymaya başladım."

Diego da eski karısı Lupe Marin'le aynı görüşte olan bu liseli kızda aynı parıltıyı görmüş ve ona tutulmuştu.

Rüya ya da Rüya Gören Otoportre

1932
Kâğıt üzerine pastel boya, 27 x 20 cm
Juan Coronel Rivera'nın Koleksiyonu, Meksika

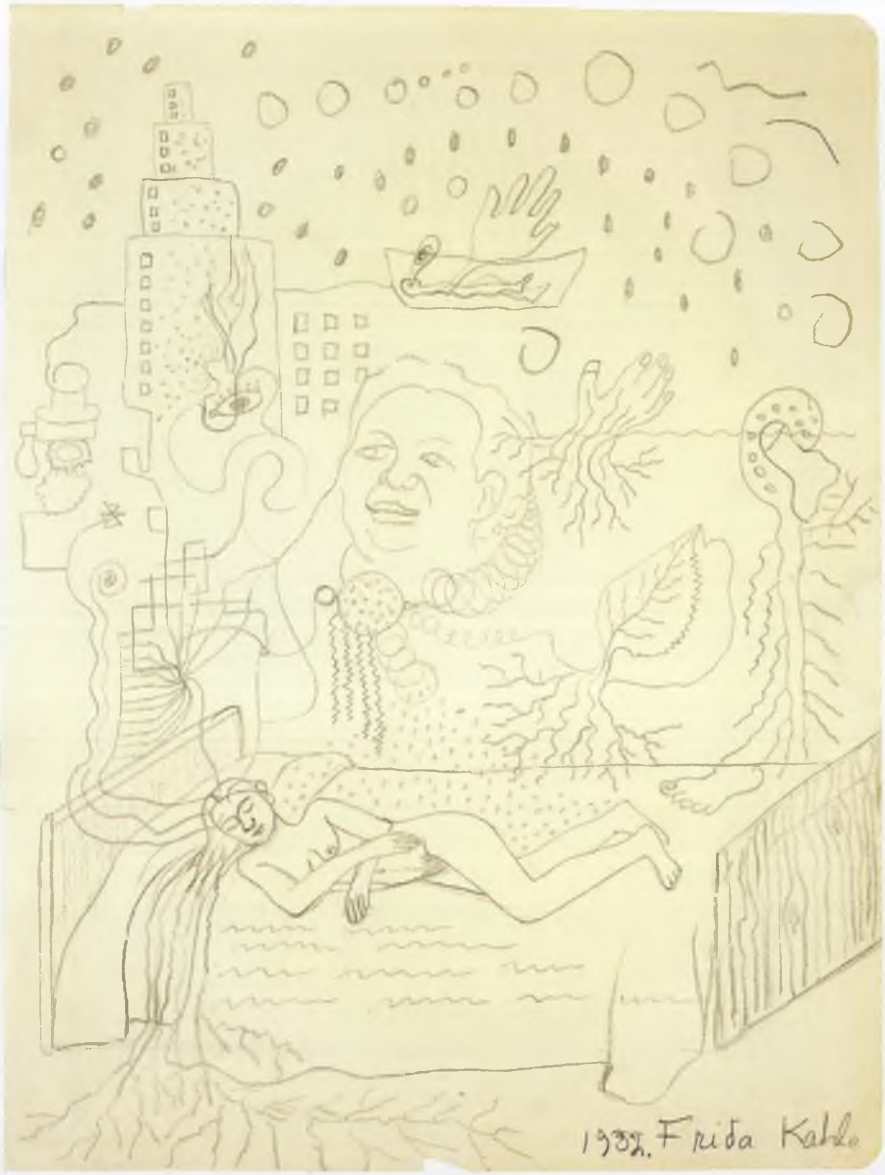
1932. Frida Kahlo

Bu kız, şımarık bir burjuva çocuğundan daha fazlasıydı. Ona meydan okumuştu ve ezeli silahşor Diego Rivera hiçbir meydan okuma karşısında geri adım atmazdı. Girişken tavrıyla ilgisini çeken bu küstah genç kıza ilgisi daha derin bir saygıya, birçok düzeyde iyi ilişki kurabileceği bir sanatçı dosta duyulan takdire dönüştü.

Otoportre '9 Temmuz 1932'

1932
Kâğıt üzerine pastel boya, 20,5 x 13,5 cm
Collection of Juan Coronel Rivera, Meksika

9 de Julio de 1932.
Frida Kahlo

Kısa süre içinde her Pazar günü La Casa Azul'e gelmeye başladı. Diego kur yapan bir âşığa dönüşmüştü.

21 Ağustos 1929'da 22 yaşındaki Frida Kahlo 42 yaşındaki Diego Rivera'yla birkaç yakın arkadaşın katıldığı bir törenle Coyoacan Belediye Binası'nda evlendi. İyi eş rolünü benimseyip yapı iskelesinde resim yapan Diego'ya her gün öğle yemeği taşıdı.

Meksika ve ABD Sınırında (Duran) Otoportre

1932
Metal üzerine yağlıboya, 31 x 35 cm
Manuel ve Maria Reyero Koleksiyonu, New York

Rivera'nın kocasının üzerine titreyen eşi olarak görevleri hemen hemen bütün zamanını aldığından resim yapmaya son vermişti. Ama 1929'da psikolojik durumunu da düzeltmeyi başardı. Özellikle bir tablosu, fiziksel karmaşasından uzaklaşma yönünde bir ilk adım niteliğindedir. Bu tabloda, otobüsün resmini yapmıştır. (s. 27)

1930 yılının Aralık ayında Rivera Birleşik Devletler'den bir sipariş aldı. Frida Diego'ya eşlik etti, orada bir tatil evinde ikamet etmeye başladılar.

Aziz Nikolas

1932, 1937 tarihli
Kâğıt üzerine karışık teknik (suluboya, pastel boya),
23 x 27 cm
Juan Coronel Rivera Koleksiyonu, Meksika

DIC.
5
SAN
Bala. Frida Kahlo
1937.

Bu sefer Diego çalışırken onu izleyerek ve arada bir soru ya da eleştiri yönelterek bu projeye o da hatırı sayılır katkıda bulundu. Diego onun önerilerinin büyük bölümünü faydalı buldu. İlişkileri boyunca onun fikirlerinin etkisi altında kaldı. O dönemde Komünist Partisi Diego Rivera'dan bıkıp usanmış durumdaydı.

Partide görev yapmasına ve mitinglerde onlarla dayanışmasına rağmen kapitalistlerden gelen bazı siparişleri kabul etmesi muhafazakâr ideologlara ters düşüyordu.

Doğumum

1932
Metal üzerine yağlıboya, 30,5 x 35 cm
Özel koleksiyon, ABD

1929'da partiden kovuldu, Frida da ona bağlılığını göstermek için partiden ayrıldı. İkisi de komünizmin hedeflerinden vazgeçmedi ve kapitalizm karşıtlığını desteklemeye devam etti ama bu desteği dışarıdan sürdürdüler. Frida üç aylık hamileyken Cuernavaca'da düşük yaptı.

Frida ve Sezaryen

1932
Tuval üzerine yağlıboya, 73 x 62 cm
Özel koleksiyon

Bu yıkıcı olaydan kısa süre sonra Diego'nun asistanlarından biriyle ilişkisi olduğunu öğrendi. 1920'lerin sonunda Meksika'nın siyasal iklimi tekrar değişti ve Diego kendini ideolojik bir savaşın tam ortasında buldu. Komünist Parti merkezinde *persona non grata* olmasının yanı sıra,

Frida ve Düşük ya da Düşük

1932
Kâğıt üzerine taş baskı, 29,3 x 23 cm
Museo Dolores Olmedo Patiño, Meksika

Your progress not yet + not bad considering your efforts. Work hard + you will get better results

Frida Kahlo

hükümet de ülkenin her tarafında mantar gibi biten "tarihi" duvar resimlerinde sosyalist temalar görmekten bıkmıştı. Suyunun kaynamak üzere olduğunu fark eden Rivera San Francisco'dan gelen siparişleri kabul etti, eşyasını topladı ve Frida'yla birlikte Birleşik Devletler'e doğru yola çıktı. Amerika'ya servetleri silip süpüren, bankaları kapattıran, çiftlik kapılarına asılı hacizlerle çiftçileri

Elbisem Orada Asılı Duruyor ya da New York

1933
Pano üzerine yağlıboya ve kolaj, 46 x 50 cm
Hoover Gallery San Francisco, Dr. Leo Eloesser'in Bağışı

topraklarından eden Büyük Buhran'ın zirve yaptığı dönemde vardılar. Ama yine de Diego'nun büyük rağbet gördüğü, Frida'nınsa mercek altına alındığı San Francisco sosyetesinde duvar resimleri ve hoş geldin partileri için yeterli para vardı. Frida felsefi okumalar yapmasına ve siyasal retoriğine rağmen, evinden ve dostlarından ilk kez ayrılmış 23 yaşında bir taşra kızıydı.

Kolyeli Otoportre

1933
Metal levha üzerine yağlıboya, 34,5 x 29,5 cm
Jacques ve Natasha Gelman Koleksiyonu, Mexico City

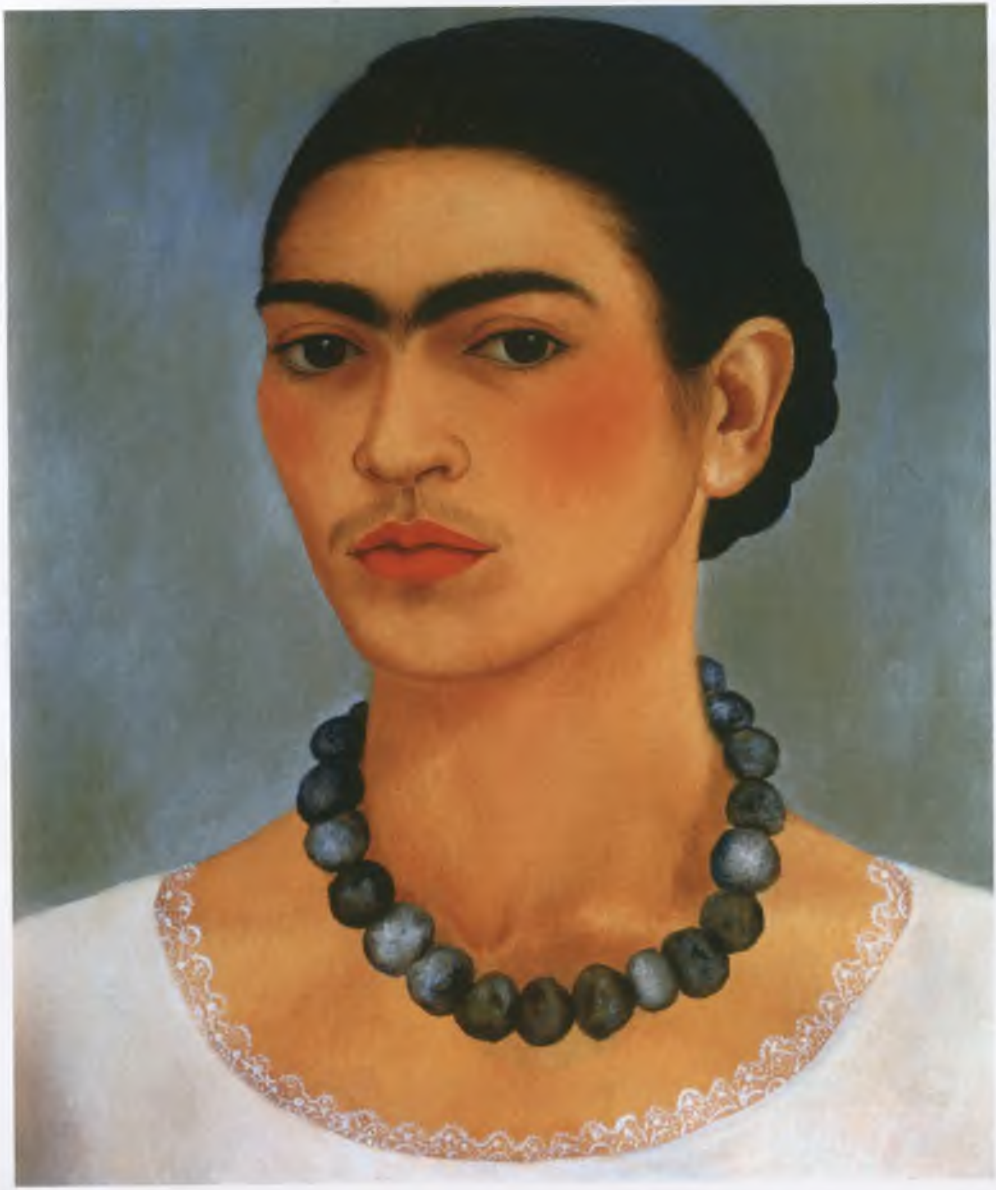

"Sıkıcı" bulduğu, "pişmemiş bisküvi" suratlı San Francisco insanlarından kaçınıyordu. Sağlığı da kötüye gidiyordu. Sağ ayağı ve ayakbileğindeki tendonlar harap olmuştu ve yürümekte zorlanıyordu. Rivera'nın bir arkadaşı olan San Francisco'lu bir doktora, Doktor Leo Eloesser'e görünmeye karar verdi. Doktor ve ressam daha ilk görüşte dost oldular.

Birkaç Küçük Çizik

1935
Metal levha üzerine yağlıboya, çerçeveli 38 x 48,5 cm
29,5 x 39,5 cm, çerçevesiz
Museo Dolores Olmedo Patiño, Mexico City

UNOS CUANTOS PIQUETITOS!

Frida'ya ırsi omurga eğriliği anlamına gelen skolyoz teşhisi koyan doktor, bacak ve ayak sorunlarının dönüşüyle kaotik duygusal yaşamı arasında bir bağlantı olduğunu düşünüyordu. Diego'nun hovardalıkları gibi küçüklü büyüklü krizler sonucunda fiziksel sorunları tezahür etmişti.

Büyükannem ve Büyükbabam,
Annem ve Babam ve Ben

1936
Metal levha üzerine yağlıboya ve zamklı boya,
30,7 x 34,5 cm
The Museum of Modern Art, Allan Roos'un bağışı, M.D. and B. Roos, New York

Eloesser hem fiziksel hem duygusal ıstıraplarını yatıştırması için ona sağlıklı yaşam perhizi önerdi. Frida onunla dostluğunu sürdürse de doktorun tavsiyelerine kulak asmadı. Bunun yerine kendini sanata verdi ve bir dizi portre boyadı. Kendi başına bir başyapıta imza attı. 53 yıl boyunca farklı bitki türlerini melezleyen ünlü bitki yetiştiricisi Luther Burbank'ın bir portresini yaptı.

Bellek ya da Yürek

1937
Metal levha üzerine yağlıboya, 40 x 28 cm
Özel koleksiyon, New York

Çinli çocukları sevgiyle gözlemlemek için gittiği Chinatown dışında San Francisco'yu sıradan buluyordu. Ne çarpık kentleşmesi ne de güzelim koy manzarasını tablolarına konu edindi. Merak konusu olduğu yabancı bir ortamda, arkadaşlarından, akrabalarından ve anadilinden uzakta bir başka kültüre uyum sağlamak gibi kötü etkiler yargılarına ve önceliklerine etki etmişti.

Perdeler Arasında ya da
Leon Troçki'ye Adanmış Otoportre

1937
Tuval üzerine yağlıboya, 87 x 70 cm. National Museum of Women in the Arts, Clare Boothe Luce'un bağışı, Washington, D.C.

Yalnızlığı nedeniyle işine dönünce, tablolarını arkadaşlar için ayrılmış gözlerden ırak hatıralıklardan çok kamusal sanat eserleri olarak düşünmeye başladı. Arkadaşı Isabel Campos'a mektubunda şöyle yazar:

Hiç kadın arkadaşım yok... işte bu nedenle günlerimi resim yaparak geçiriyorum. Eylül ayında New York'ta –ilk– sergimi açacağım.

Diego Rivera'nın Portresi

1937
Tuval üzerine yağlıboya, 46 x 32 cm
Jacques ve Natasha Gelman Koleksiyonu, Mexico City

Hiç zamanım yok ve burada çok az tablo satabildim ama yine de buraya gelmek benim için iyi oldu çünkü gözlerim açıldı ve birçok yeni ve iyi şey gördüm.

Diego New York Modern Sanatlar Müzesi'nden yapıtlarının retrospektif sergisinin hazırlıklarına yardımcı olması için davet aldığında eve döneli birkaç ay olmuştu.

Yatakta Otururken Otoportre ya da Oyuncak Bebeğim ve Ben

1937
Metal levha üzerine yağlıboya, 40 x 31 cm
Jacques ve Natasha Gelman Koleksiyonu, Mexico City

Meksika kökeninden koparılmak anlamına gelse de bu davet Frida'nın kendi yapıtını sergileme arzusunu canlandırdı. Bu amaç uğruna bir kez daha "Gringolandia"ya gidecek, Diego'nun etrafına üşüşen zengin, sıkıcı sanat ve sosyete çevreleriyle kadeh tokuşturacaktı. Kasım ayı ortasında Morro Castle yolcu gemisiyle yola çıkıp, 23 Aralık'taki sergiden on gün önce, 13 Aralık 1921'de Manhattan'a ayak bastılar.

Mexico City'nin Dört Sakini

1937
Masonit üzerine yağlıboya, 31,4 x 47,9 cm
Özel koleksiyon, ABD

San Francisco'da olduğu gibi burada da zengin ve ünlü kişiler, miras kalmış ya da yeni kazanılmış servet sahipleri Diego ve Frida'nın etrafına üşüştü, bütün bu kargaşanın merkezinde yine Diego vardı. Galeride 150 eseri ve sergi için hazırladığı sekiz duvar resmi sergileniyordu. Ülkenin dört bir yanından sanat eleştirmenleri New York'a gelmişti. Sergi çok başarılı oldu.

Merhum Dimas Rosas Üç Yaşında

1937
Masonit üzerine yağlıboya, 48 x 31,5 cm
Museo Dolores Olmedo Patino, Mexico City

Diego Rivera'nın kolundaki 24 yaşındaki ufak tefek Meksikalı kız sayısız yazıda "utangaç" ve "çekingen" olarak niteleniyordu ve yorumcuların laf arasında yazdığına göre "kendisi de resim yapıyordu." Büyük Buhran'ın başında Amerikan şehirlerindeki koşulları tuhaf bir biçimde reddedişi kitleleri harekete geçirme üzerine naif siyasi retoriğini vurgulamaktadır çünkü sefil durumdaki Meksikalı "kitleleriyle" hiç bir araya gelmemiştir.

Dadım ve Ben

1937
Metal levha üzerine yağlıboya, 30,5 x 34,7 cm
Museo Dolores Olmedo Patiño, Mexico City

Ama New York'ta beton vadileri boyunca gidip gelen şoförlü limuzinlerle vitrinli çorbacılar önünde oluşan uzun ekmek kuyrukları arasındaki büyük uçurum Frida'nın sosyalist anlayışını kuvvetlendirmiş olsa gerek. Amerikalı ev sahiplerini eleştirmesi kendi başına bir ressam oluşunun bir kez daha gözardı edilmesinin bir yan etkisi de olabilir. O hâlâ "Mrs. Rivera" olarak vardı.

Frida çocuk sahibi olmak istiyordu.

Modesta

Diego Rivera, 1937
Tuval üzerine yağlıboya
Özel koleksiyon

Hamile olduğunu öğrendiğinde daha bavullarını bile açmamıştı. Bu düşünce onu hem mutlu ediyor hem de dehşete düşürüyordu. Çocukları hep çok sevmişti ve bütün annelik güdülerini Diego'ya yönlendirmişti. Ama ırsiyeti nedeniyle endişeliydi ve hamileliği sonuna kadar götüremeyeceğinden korkuyordu.

Gerçekten önemli çatışmalar yaşıyordu ve bir bebek sahibi olmanın Diego'nun diğer kadınlarla ilişkilerini sonlandırmasına yol açacağını umut ediyorsa, muhtemelen yanılıyordu.

Fulang Chang ve Ben

1937
Masonit üzerine yağlıboya, 40 x 28 cm
The Museum of Modern Art, New York

Diego önceki evliliğinden olan iki çocuğunu terk etmişti ve Lupe Marin'den olan kızını da nadiren görüyordu. Detroit'te bir doktora danıştı, doktor ona çocuğun sezaryen yöntemle doğrulabileceğini söyledi. Çocuğu doğurmaya karar verdi. 4 Temmuz 1932'de Frida düşük yaptı. Duygusal ve fiziksel açıdan bütün gücünü kaybetmiş halde, tek tesellisi olan resim sanatına döndü. Yalnızlığını ve depresyonunu yaratıcı bir eyleme dönüştürdü.

Suyun Bana Verdikleri

1938
Tuval üzerine yağlıboya, 91 x 70,5 cm
Isidore Ducasse Koleksiyonu, Fransa

Bu sefer çok daha kişisel konuları resmediyordu ve acıklı hikâyesini anlatmaları için duygularını fırçayla aktarıyordu. Düşük yeterince mahvedici değilmiş gibi annesinin kanserden ölmek üzere olduğu haberini aldı. Hâlâ travmasını iyileştirmeye çalışırken alelacele Coyoacan'a dönmek zorunda kaldı. 8 Eylül'de Meksika'ya vardı, annesi 15 Eylül 1932'de öldü. 21 Ekim'de Detroit'e döndüğünde Diego'nun başka bir sipariş

Yeryüzünün Meyveleri

1938
Masonit üzerine yağlıboya, 40,6 x 60 cm
Banco Nacional de México Koleksiyonu, Fomento Cultural Banamex, Mexico City

aldığını, bu sefer New York'taki Rockefeller Center'da RCA binasının lobisine bir duvar resmi yapması istendiğini öğrendi. Bundan sonra da Chicago'da düzenlenen 1933 Dünya Fuarı için "makineler ve sanayi" temalı bir duvar resmi yapması istenmişti. Diego Detroit projesini bitirmek için ölesiye çalıştı ve Frida'ya çok az vakit ayırdı. Frida da moralini düzeltmek için tuval başına geçti. Rivera'lar Manhattan merkezdeki gökdelenlerden birinde bulunan bir süitte valizlerini boşaltırken New York'ta dondurucu bir kış hüküm sürüyordu.

Maymunlu Otoportre

1938
Masonit üzerine yağlıboya, 40,6 x 30,5 cm
Albright-Knox Art Gallery, Buffalo

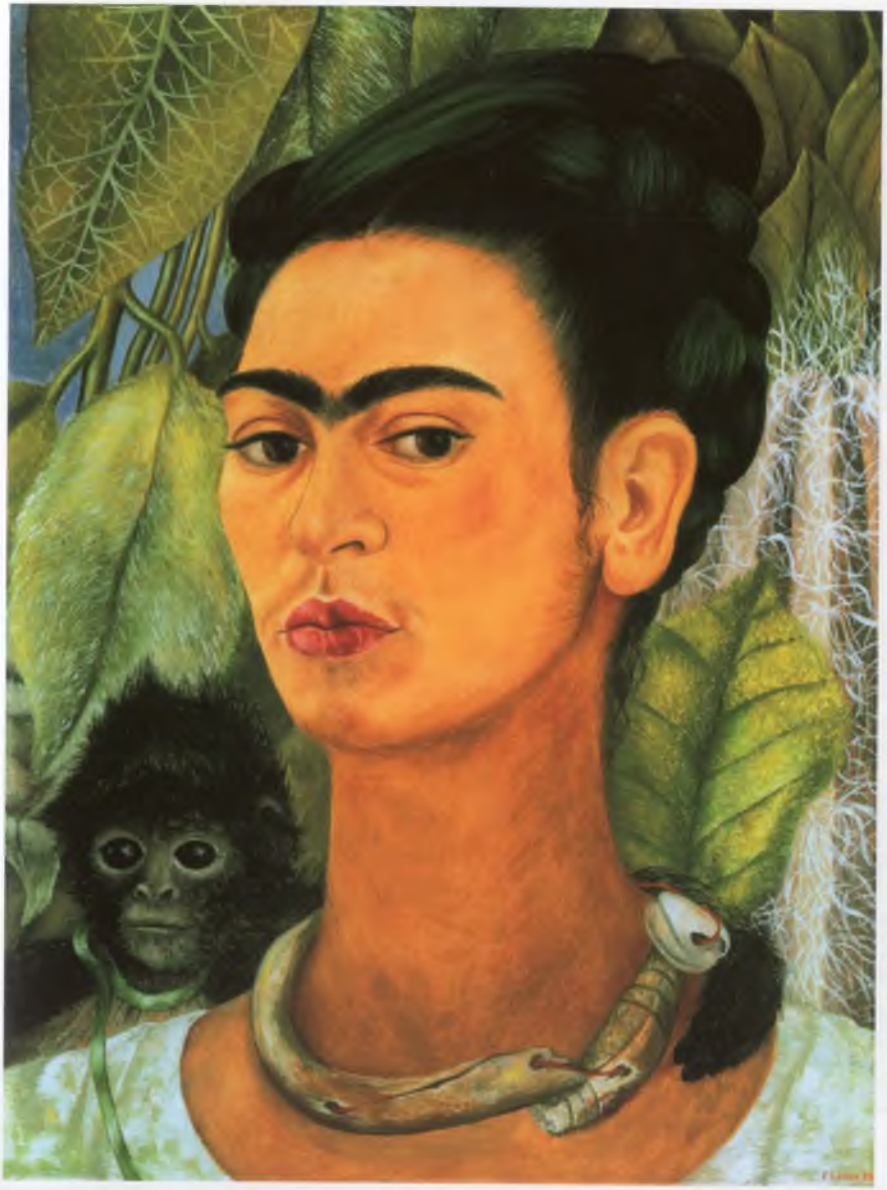

Frida alışverişle ve geçen sefer edindiği arkadaşlarla vakit geçiriyordu. Nadiren resim yapıyordu ve Aralık 1933'te New York'tan Meksika için yola çıktıklarında yarım bıraktığı bir tablosunu boyadı.

RCA Binası duvar resminin yapımı sırasında Diego'nun *Dörtyol Ağzında Umut ve Üstgörüyle Yeni ve Daha İyi bir Geleceğin Seçilişine Bakan Adam* tablosunda bir komünist olduğu dedikodusu yayıldı. Taslaklar onay almıştı ama,

Ölüm Maskeli Kız

1938
Metal levha üzerine yağlıboya, 20 x 14,9 cm
Özel koleksiyon

sponsorlar ve genç Nelson Rockefeller resmi yapılan kahramanların yüzleri arasında, bütün kapitalistlerin kâbusu haline gelen Vladimir İlyiç Lenin'in yüzünü gözden kaçırmıştı.

Bilet satışları durduruldu, duvar resmi halkın görmemesi için perdelendi ve Rockefeller, Rivera'nın portreyi değiştirmesi için ısrar etti. Diego bu öneriyi reddetmekle kalmadı, 1 Mayıs'a, yani Rus Devrimi kutlamalarına kadar resmi bitirmek istediğini beyan etti.

Çerçeveli Otoportre "Çerçeve"

yak. 1938
Alüminyum ve cam üzerine yağlıboya, 29 x 22 cm
Modern Sanat Müzesi, Centre
Georges Pompidou, Paris

Uzlaşma sağlamak için Lenin'in başını Abraham Lincoln'un başıyla aynı büyüklükte çizmeyi teklif etti. Kısa bir süre sonra binanın yöneticisi çok sayıda güvenlik görevlisi eşliğinde lobinin traverten kaplı zeminini sert adımlarla aşarak Diego'nun yanına geldi, duvar resmi çalışmalarını durdurdu ve tamamlanmış duvar resmi için önerilen parayı verip Rivera'yı ve devrimci arkadaşlarını Rockefeller Center'ın kutsal mekânından kapı dışarı etti.

Dorothy Hale'in İntiharı

1938-1939
Ahşap çerçeveli, masonit üzerine yağlıboya,
60,4 x 48,6 cm. Phoenix Art Museum, Phoenix (Arizona)

Duvar resmini kurtarmak için protesto gösterileri başladı. RCA Binası'nın dışındaki göstericiler ve o göstericileri protesto edenler trafiği durma noktasına getirdi. Sanatçılar, entelektüeller, politik işgüzarlar, uzmanlar, burnu havada memurlar ve gazete yazarları bu söz dalaşının tam ortasına atladılar.

Çeki cebe indirmiş olan Diego Chicago'dan demircilik temalı duvar resminin iptal edildiğine dair bir telefon alana kadar bu hareketliliğin tadını çıkardı.

Pitahayas'lı Natürmort

1938
Levha üzerine yağlıboya, 25,4 x 35,6 cm
Özel koleksiyon

Rüzgârlı Kent'in tüccar prensleri ve mirasyedileri buhrandan bir deri bir kemik kalmış işçi sınıfını isyana teşvik edecek ya da homurdanmasına yol açacak bir şeyin emaresini dahi görmek istemiyorlardı.

Frida basına açıklama yaptı:

Rockefeller'lar duvar resimlerinde devrimci bakış açısının resmedileceğini, bunların devrimci resimler olacağını gayet iyi biliyorlardı... Buna gayet hoş ve anlayışlı bir şekilde yaklaştılar ve her zaman konuyla ilgileniyormuş gibi göründüler, özellikle de Mrs. Rockefeller...

Balıklar (Dikenli Armutlu Natürmort)

1938
Levha üzerine yağlıboya, 19,7 x 24,8 cm
Özel koleksiyon

Özel mektuplarında ve yakın dostları arasında huysuz Amerikalı *cabrone*'lere (şerefsizler) ve ikiyüzlü duruşlarına lanet okudu. Ama Diego, eserinin hiddetle karşılanmasına rağmen Amerika'yı ve resimlerini ve putkırıcı ruhunu göklere çıkaran Amerikalı bohemleri ve entelektüelleri sevdi. Mahvedici buhrana rağmen onu satın almaya gücü yeten bir toplumda putperestliğinin kendisine sağladığı imkânları da seviyordu. Meksika'ya dönmek istemedi.

İki Frida

1939
Tuval üzerine yağlıboya, 173,5 x 173 cm
Museo de Arte Moderno, Mexico City

Frida ise başka hiçbir şey düşünemiyordu. Diego bütün parayı harcamıştı ve beş kuruşları kalmadığından Rivera'lar 20 Aralık 1933 tarihinde meteliksiz halde ve dostlarının satın aldığı biletlerle Küba üzerinden Vera Cruz'a gidecek olan Oriente yolcu gemisine bindiler. İlişkileri yıpranmış olduğundan ikisi de kendine ait bir alanları olmasına müteşekkirdi.

Frida kendini dekorasyona verdi. 1934 yılı boyunca stüdyosunu sadece New York'ta başladığı *Elbisem Orada Asılı Duruyor*'u (s. 73) bitirmek için kullandı.

Iztcuintli Köpeğiyle Otoportre

yak. 1939
Tuval üzerine yağlıboya, 71 x 52 cm
Özel koleksiyon, ABD

O büyük evde, Diego da Amerika'daki duvar resmi siparişlerini kaybetmenin verdiği hayal kırıklığını yaşıyor olmalıydı. Mexico City Milli Sarayı'ndaki duvar resimlerine dönmeden önce, Frida'nın küçük kız kardeşi Cristina Kahlo'nun karakalem portrelerini yapmaya başladı. İki kardeş her zaman yakın olmuştu. Frida erkekler ve arkadaşları yanında ne kadar iddialı ve agresifse Cristina da o kadar yumuşak, uysal, dişi ve narindi. Cristina evlenmişti ama kocası onu ve iki çocuklarını terk etmişti.

Ormanda İki Çıplak ya da Yeryüzü
ya da Dadım ve Ben

1939
Metal levha üzerine yağlıboya, 25 x 30,5 cm
Özel koleksiyon

İki kadın birbirini tamamlıyordu ama Cristina Diego'nun gözde modeli oldu, Ruben tablolarından fırlamış çıplak bedeni Sağlık Bakanlığı binasının şeref koridorunda "Bilgi" ve "Yaşam" figürleri olarak boy gösteriyordu. Diego, Meksika'ya dönüşünden kısa bir süre sonra Cristina'yla yıkıcı bir ilişkiye başladı – ya da zaten var olan ilişkileri yoğunlaştı.

Frida, Diego'nun birisiyle ilişki yaşadığına dair emareleri görmüştü ama o "birisi"nin Cristina olduğu ortaya çıkınca önce yıkıldı sonra da hiddetlendi.

Kesilmiş Saçlı Otoportre

1940
Tuval üzerine yağlıboya, 40 x 28 cm
Museum of Modern Art, New York,
Edgar Kaufman Jr'ın Bağışı

Mira que si te quise, fué por el pelo,
Ahora que estás pelona, ya no te quiero.
1940 Frida Kahlo

Kendisine en yakın iki kişi tarafından aldatılmıştı. Köprüleri yaktı. Bir öfke nöbeti sırasında uzun saçlarını kesti. Tam o sıralarda, 1934'te sağlığı kötüye gitmeye başladı. Dayanılmaz ağrıları nedeniyle hastaneye yattı ve apandisini aldırdı, yine istenmeyen bir hamilelik yaşadı ve hamileliğin üçüncü ayında kürtaj oldu. Sağ ayağında lezyonlar

Maymunlu Otoportre

1940
Masonit üzerine yağlıboya, 55,2 x 43,5 cm
Özel koleksiyon, ABD

çıktı ve iltihaplandı. Sırdaşlarına ve günlüğüne yazdıklarında sürekli Diego'nun asabiliğini, ilişkilerini, depresyonlarını ve küçük zalimliklerini savundu. Bu özelliklerin onun doğasında olduğunu söyleyerek mantıklı kılmaya çalışıyordu. Diego eşsiz bir vurdumduymazlık sergileyerek Frida'nın ilişkilerini öğrenmesi üzerine Cristina'yla ilişkisine bir son vermemişti. Karısının küçük kız kardeşini iki çocuğuyla birlikte resmettiği göz kamaştırıcı portreyi boyamaya devam etti, bu portre Milli Saray için hazırlanan ve Frida'nın bakımsız bir kadın olarak imgesinin kısmen silik kaldığı duvar resminin bir parçasıydı.

Rüya ya da Yatak

1940
Tuval üzerine yağlıboya, 74 x 98,5 cm
Isidore Ducasse Koleksiyonu, Fransa

Bütün bu duygusal çekişmeler harap haldeki Frida'nın yaratıcı üretimine ket vurdu. Ama 1935'te, biriktirdiği bütün ıstırap ve acıyla metal üzerine *retablo*-tarzı resimlerinin en korkuncunu üretti. Bir cinayeti resmetti ve ona *Birkaç Küçük Çizik* (s. 77) adını verdi.

Tabloda katledilmiş bir kadın bedeni kanla kaplı bir yatakta uzanmaktadır. Çarpıtılmış çıplak bedeninin her yanında bıçak kesikleri vardır. Bir ayağında siyah bir ayakkabı, çorap ve ayak bileğine kadar indirilmiş bir jartiyer vardır.

Dr. Eloesser'e Adanmış Otoportre

1940
Masonit üzerine yağlıboya, 59,5 x 40 cm
Özel koleksiyon, ABD

Üzerinde sırıtan katili durmakta, kanla kaplı bıçağını hâlâ elinde tutmaktadır. İkisinin üzerinde iyi ve kötüyü simgeleyen beyaz ve siyah güvercinlerin taşıdığı bir bayrak süzülmektedir. Bayrakta "Birkaç Küçük Çizik" yazmaktadır. Bu cinayet gerçekten de yaşanmıştır ve Frida bu kanla yıkanmış ve kanın çerçeveden sızacakmış gibi aşağı süzüldüğü mezbahayı resmederken gazetelerde haber olmuştu. Tablo adını Diego Rivera'nın pekâlâ vekili olabilecek olan katilin sözlerinden alır.

Sigmand Firestone'a Adanmış Otoportre

1940
Masonit üzerine yağlıboya, 61 x 43 cm
Özel koleksiyon, ABD

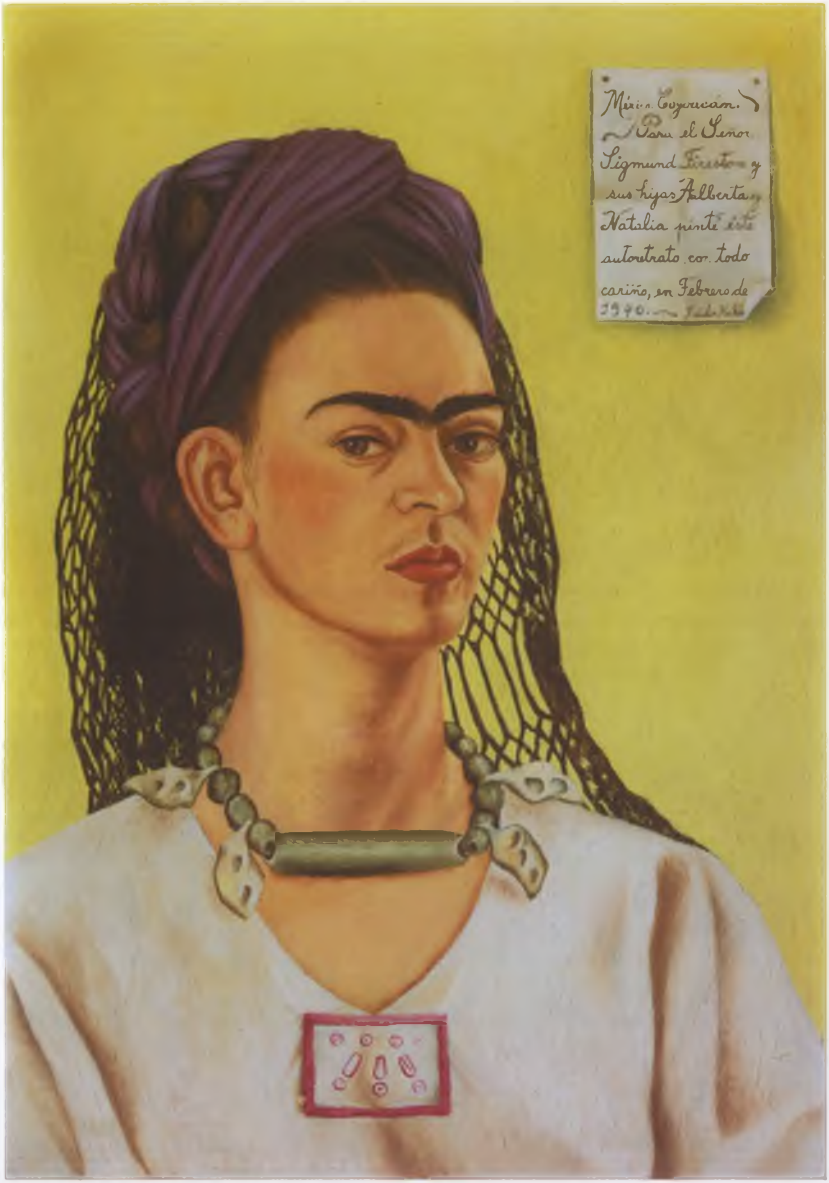
México Coyoacán
Para el Señor
Sigmund Firestone y
sus hijas Alberta y
Natalia pinté este
autoretrato con todo
cariño, en Febrero de
1940.

Frida bir kez daha duygularını alegoriyle ortaya koymuş ve bu sayede ıstırabını kısmen de olsa dışarı atmıştır.

Önceki yaşamından kurtulmaya kararlı gibiydi; Rivera'yla bağlarını kopardı, görünümünü değiştirdi ve resim yapmaya devam etti. Eşyasını toplayıp Bauhaus tarzı mavi evden ayrılarak Mexico City'ye, 432 Avenida Insurgentes'te küçük ama bakımlı bir apartman dairesine yerleşti.

Dikenli Kolyeli Otoportre

1940
Tuval üzerine yağlıboya, 63,5 x 49,5 cm
Humanities Research Center, University of Austin (Texas)

O yılı yeni personasını tesis etmeye adadı, eski arkadaşlarıyla buluştu ve Meksika'dan uzakta geçirdiği uzun yıllar boyunca biriken bütün kötü hislerden kurtulmaya çalıştı. Frida Kahlo o dönemde, kısa yaşamının büyük bölümünde olduğu gibi kendiyle anlaşmazlık içindedir ve çelişen amaçlara sahiptir. Yapıtlarında *Americano*'ları sevmiyordu ama onların ülkesinde karşısına çıkan şeyleri sanatına uygulamak için sabırsızlanıyordu.

Ben ve Papağanlarım

1941
Tuval üzerine yağlıboya, 82 x 62,8 cm
Özel koleksiyon

Kişisel yaşamındaysa, şehvetli Rivera'nın aldatmalarına karşı takındığı tutuma rağmen, onunla neredeyse her gün görüşüyordu.

Diego da onun peşini bırakmıyordu. 23 Temmuz 1935'te, kurultaydan sonra Frida Diego'ya şunları yazdı:

... bütün o mektupları, eksik eteklerle, 'İngilizce' öğretmeni hanımlarla, çingene modellerle, 'iyi niyetli' asistanlarla, uzak diyarlardan gelme özel görevli memurlarla ilişkileri sadece kısa maceralar olarak görüyorum, bana kalbimizin derinliklerinde

Örgülü Saçlı Otoportre

1941
Masonit üzerine yağlıboya, 51 x 38,5 cm
Jacques ve Natasha Gelman Koleksiyonu, Mexico City

birbirimizi çok sevdiğimizi gösteriyor, bu yüzden sayısız maceraya atılıyor, kapıları yumrukluyor, beddualar ediyor, hakaret ediyoruz – bütün bunlara rağmen birbirimizi hep seveceğiz.

Görünüşe göre Frida ve Diego, "karşılıklı bağımsızlık" anlaşmaları uğruna bu berbat ilişkinin acısını çekmek durumundaydılar.

Kırmızı ve Altın Rengi Elbiseli Otoportre

1941
Tuval üzerine yağlıboya
Özel koleksiyon

Frida Kahlo. MCMXL
México.

Önlerinde daha çok kriz vardı ama bunu anlayarak en azından çalışmalarına devam edebilirlerdi. Gelgelelim Frida 1935 yılının geri kalanında bu "karşılıklı bağımsızlık" anlaşmasını bir dizi kadın ve erkekle ilişkiye girerek uygulamaya koydu. Diego kadınlarla ilişkilerine aldırmadı ama "karşılıklı bağımsızlığı" tanımış bir Meksikalı erkek için bile karısını metreslerle paylaşmak zordu. Meksika yazının sıcak günlerinde Frida istediği erkekle buluşmaya gidiyordu.

Çiçek Sepeti

1941
Bakır levha üzerine yağlıboya,
çapı 64,5 cm
Özel koleksiyon

1935 yılı çok az sayıda tablo ve bol miktarda iç değerlendirmeyle sonlandı. Frida, bir erkek çocuğunki gibi kısa kıvırcık saçların ardından bize baktığı tek bir otoportre yapmıştı. Bunu alkolizm, daha çok ameliyat ve Leon Troçki takip etti.

Natürmort

1942
Bakır levha üzerine yağlıboya, çapı yak. 63 cm
Museo Frida Kahlo, Mexico City

Diego'yla fırtınalı ilişkisi sırasında ve sonrasında alkol tüketimi hızla artmıştı, Mexico City'deki barlarda ve çevre köylerdeki *pulqueria*'larda giderek daha sık görülmeye başladı. Sağlığının tekrar bozulması sonucunda Mexico City'deki Amerikan Cowdray Hastanesi'nde bir dizi ameliyat oldu. Faal ve yorucu yaşam tarzı göz önüne alındığında kabul etmesi zor gibi görünse de Frida her gün acı ve yorgunluk çekiyordu.

"Bonito"yla Otoportre

1942
Tuval üzerine yağlıboya, 55 x 43,5 cm
Özel koleksiyon

Tekrar resim yapmaya başlamış, Diego'yla ve kız kardeşiyle ilişkisinde bir denge oturtmuştu; hoş, bohem yaşam tarzında bir istikrar dönemi özlemle bekliyordu.

Ama sonra yaşamında duygusal bir kaos baş gösterdi. Devrim karşıtı eylemler nedeniyle uydurma suçlamalarla hırpalanan Troçki 1929'da Rusya'dan kovulmuştu.

Maymun ve Papağanla Otoportre

1942
Masonit üzerine yağlıboya, 54,6 x 43,2 cm
Özel koleksiyon

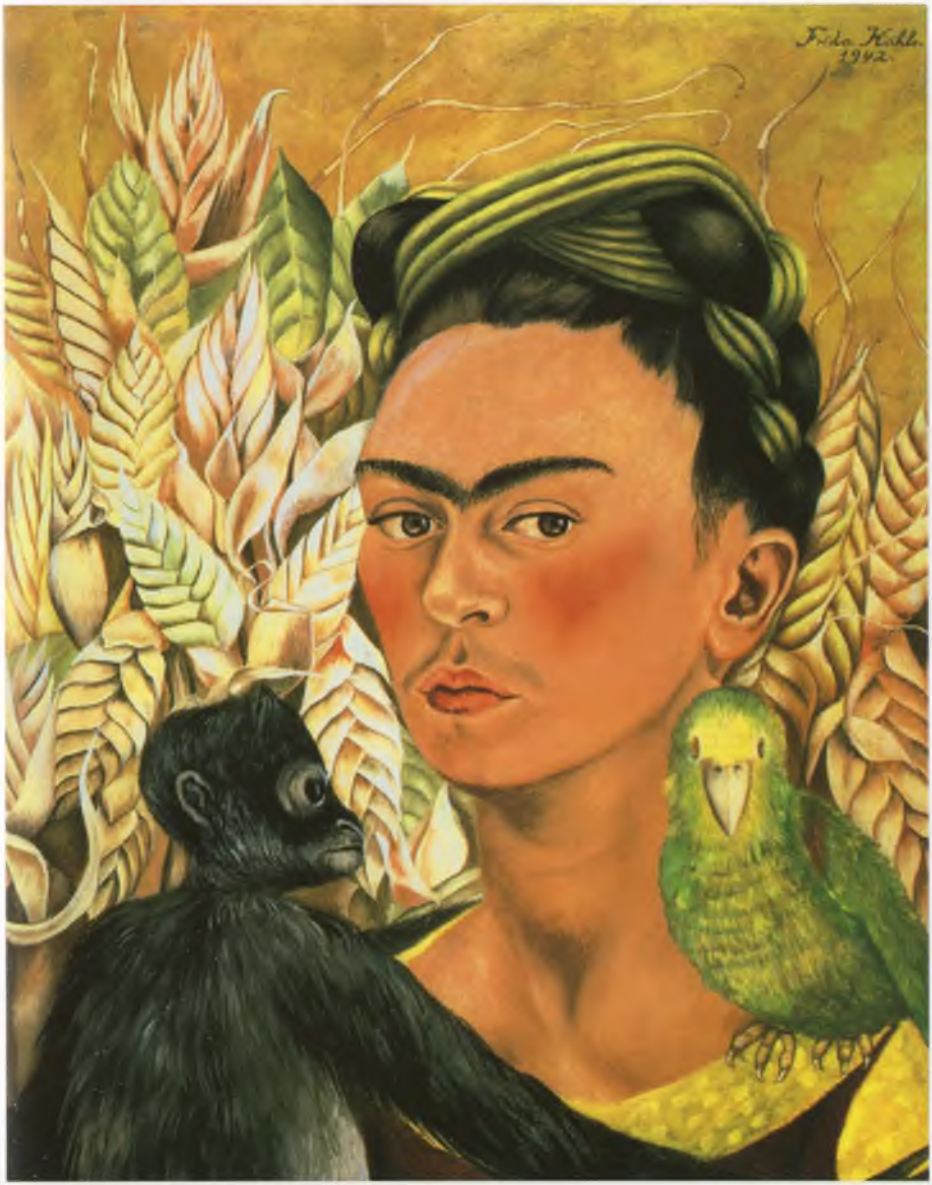
Frida Kahlo
1942

Troçki ve karısı iki yıl boyunca La Casa Azul'de düzensiz aralıklarla kaldı; bu dönemde yaşlanan devrimci bütün dünyada yayımlanması için birbiri ardına Stalin karşıtı risaleler kaleme aldı. Troçki'nin Eski Dünyalılara özgü tavırları, sigara içmemesi ve alkol tüketimini azaltması için ikazları, Diego'nun bu adama adanmışlığı, Frida'nın hiç azımsanmayacak baştan çıkarma gücü ve Crista'yla ilişkisi nedeniyle Diego'ya birkaç "çizik" daha atma arzusuyla birleşince onu mükemmel bir hedef haline getirmişti.

Lucha Maria, Tehuacán'lı Kız Portresi, (Güneş ve Ay)

1942
Masonit üzerine yağlıboya, 54,6 x 43,1 cm
Özel koleksiyon

Troçki'yle karısının bilmediği bir dil olan İngilizcede sohbet ederken hamlesini yaptı.

Arzularını şahsen açıkça belirtmediyse bile, Frida'nın 1937 tarihli tabloları yeni kazandığı kendine güveni ve kararlılığını yansıtıyordu. Ele aldığı konular çeşitlendikçe yapıtının hacmi de artıyordu. Bu dönemde Diego Rivera'nın tek resmi portresini de boyadı.

Yaşam Çiçeği

1943
Masonit üzerine yağlıboya, 27,8 x 19,5 cm
Museo Dolores Olmedo Patiño, Meksika

Diego'nun kendi yapıt miktarı yavaş artıyordu ama o da buna rağmen bıkıp usanmadan zamanının büyük bölümünü Frida'nın yeteneklerine güvenini desteklemekle harcıyordu. Frida bu portrede Diego'nun azalan azametini nazik ve sempatik bir biçimde resmeder. Öte yandan, onu kız kardeşiyle vurdumduymaz biçimde aldatışı da Frida'nın tuvalinden ve fırçalarından asla eksik olmayacaktı. Bu yaratıcılık patlamasının ortasında, Leon Troçki'yle ilişkiye sürüklenen Frida için dişiliği önemliydi.

Ölümü Düşünürken

1943
Masonite monte edilmiş tuval üzerine yağlıboya,
44,5 x 36,3 cm
Museo Dolores Olmedo Patiño, Mexico City

İkisi oynaşırken ilişkilerini Diego ile Natalia'dan gizli tutmaya özen gösterdiler. Elyazısıyla Leon Troçki'ye ithaf ettiği –bu tabloyu 7 Kasım 1937'de bütün sevgimle Leon Troçki'ye adıyorum– tam boy portresi *Perdeler Arasında* duyguları konusunda hiçbir şüpheye yer bırakmaz. Kendini en güzel Tehuana elbisesi ve omuzlarındaki somon rengi el örgüsü *reboso*'yla resmetmiş olması bu hediyenin önemini daha da

Girasoles (Günebakanlar)

Diego Rivera, 1943
Tuval üzerine yağlıboya
Özel koleksiyon

artırır. Güvenlik açıklarından ve bu ilişkinin bir skandala yol açacağından korkan çevresinin ısrarıyla Troçki ve yanındakiler 7 Temmuz'da La Casa Azul'ü terk edip Mexico City'ye 80 mil uzaklıktaki bir çiftliğe yerleşirler. 1940'ta, Troçki'nin son sığınağına sızan bir GPU suikastçisi "devrimin babasını" bir buz kıracağıyla öldürdü.

Kökler ya da Pedregal

1943
Metal levha üzerine yağlıboya, 30,5 x 49,9 cm
Özel koleksiyon, Houston (Texas)

Sanatsal dışavurum yolları arayışı 1937'ye kadar çeşitli yollara sapan Frida Kahlo, izleyecek üç yıl boyunca yapıtının ekonomik değeri üzerine düşünmeye başladı.

Gerçeği söylemek gerekirse, hiçbir zaman kendi kendini geçindirebilen bir ressam olmamıştı. Diego Rivera ilaç parasını karşılamakta, buzdolabını dolu tutmaktaydı. Para kaynakları Diego'nun aldığı işlerdi.

Tehuana Olarak Otoportre ya da Düşüncelerimde Diego

1943
Masonit üzerine yağlıboya, 76 x 61 cm
Jacques ve Natasha Gelman Koleksiyonu, Mexico City

Azımsanmayacak ilaç masrafı, mücevher ve süs eşyası satın alma merakı, görkemli elbiseleri, resim malzemeleri üstüne alkolizm sorunu Frida'nın günümüzde "lüks yaşayan" biri olarak görülmesine yol açardı. Frida Kahlo zevki için sanatla ilgilenmiyordu. Sanat tarihi konusunda çok bilgiliydi ve Amerika Birleşik Devletleri'nde yaşarken büyük sanatçıların eserlerini şahsen incelemişti. Yapıtının kendi içinde bir değeri olduğunu, temaları ve yapılışı itibariyle benzersiz olduğunu bilmek zorundaydı.

Vendedora de alcatraces (Gelin Çiçeği Satıcısı)

Diego Rivera, 1943
Tuval üzerine yağlıboya
Özel koleksiyon

Ama eskiden kalma güvensizlikleri aşmak zordur. O her zaman dışlanmıştı, Meksika kostümleri içinde gringoların bakışlarına maruz kalan, basın tarafından hor görülen ve küçümsenen biriydi. Yarattığı ve açıkça tadını çıkararak benimsediği esprili, duygusal, hafif edepsiz, biseksüel parti kızı imgesi onun koruyucu kalkanıydı. Fotoğraflardaki ve tablolarındaki metanetli bakışları göğüs gerdiği sayısız psikolojik hasarı ve küçümsenmeyi yarı yarıya perdeliyordu.

İçi Açılmış Yaşamı Görünce Korkan Gelin

1943
Tuval üzerine yağlıboya, 63 x 81,5 cm
Jacques ve Natasha Gelman Koleksiyonu, Mexico City

La novia que se espanta de ver la vida abierta.

Ama son gülen olmak için en gizli sırlarını, yaralarını ve kişisel mitolojisini halkın incelemesine sunmak ve hükmü beklemekten başka şansı yoktu.

Meksika Üniversitesi Toplumsal Eylem Departmanı Galerisi'nde düzenlenen Meksika sanatı toplu sergisinde, *Büyükannem ve Büyükbabam, Annem ve Babam ve Ben* (s. 79) adlı tablosunun yanı sıra üç "kişisel" işini o "küçük ve kokuşmuş yere" gönderdi.

Retrato de la Señora Natasha Gelman
(Señora Natasha Gelman'ın Portresi)

Diego Rivera, 1943
Tuval üzerine yağlıboya
Özel koleksiyon

Lucienne Bloch'a "Onları hiçbir coşku duymadan gönderiyorum, dört beş kişi gösterişli olduklarını söyledi" itirafında bulundu.

Sergi kapandıktan kısa bir süre sonra eline geçen mektubu hiç beklemiyordu. Sergiyi ziyaret etmiş birisi Manhattanlı galerici Julien Levy'ye gitmişti. Levy, Doğu Yakası 55. Caddedeki galerisinde tablolarının sergilenmesi için iznini istiyordu.

Maymunlu Otoportre

1943
Tuval üzerine yağlıboya, 81,5 x 63 cm
Jacques ve Natasha Gelman Koleksiyonu, Meksika

Tablolarının birkaç fotoğrafını gönderdi. Levy ona daha da coşkulu bir mektupla yanıt verdi. Ekim ayına kadar 30 tablosunu göndermesini rica ediyordu. Gönderecekti, tablolarını yeni bir gözle, New York City'de bir galerinin duvarlarında asılı kişisel yaratımları olarak görmeye başladı. New York'ta sergi vaadiyle cesaretlenen Frida'nın üretimi çok arttı. 1938'de *Suyun Bana Verdikleri* (s. 99), *Mexico City'nin Dört*

Retrato de la Señora Natasha Gelman
(Señora Natasha Gelman'ın Portresi)

Diego Rivera, 1943
Tuval üzerine yağlıboya
Özel koleksiyon

Sakini (s. 89), *Ölüm Maskeli Kız* (s. 105) ve bir dizi natürmort tablo yaptı. O dönemde yaptığı otoportreler çok renkli *Çerçeveli Otoportre (Çerçeve)* (s. 107) ve neredeyse monokrom olan *Escuincle Köpekle*'dir. Bu tablolar ressamın temalarının, renk kullanımının ve onları besleyen içsel imge haznesindeki çeşitliliği sergiler.

Ex voto

yak. 1943
Metal levha üzerine yağlıboya, 19,1 x 24,1 cm
Özel koleksiyon

Los Esposos Guillermo Kahlo y Matilde C. de Kahlo Dan las gracias
a la Virgen de los Dolores por Haber Salvado
a Su Niña Frida del Accidente Ocurrido en 1925
en la Esquina de Cuahutamoxtin y Calzada de Tlalpa

Diego'nun New York sanat dünyasının öndegelenlerine yazdığı tanıtım mektuplarının ve 1933'te dostluk kurdukları toplumsal kesimin güçlü kesitinin temsil edildiği davetli listesinin verdiği güçle Frida sahneye çıktı. Anında büyük sansasyona yol açtı. Eleştirmenler kalemlerini sivrilterek gittikleri sergiden büyülenmiş ve etkilenmiş olarak çıktılar. Açılış gecesi galerideki kalabalığın arasında serginin yıldızı olarak dolansa da,

Kırık Sütun

1944
Masonite monte edilmiş tuval üzerine yağlıboya,
40 x 30,7 cm
Museo Dolores Olmedo Patiño, Mexico City

Diego Rivera'nın hayaletinin kitlenin ilgisini çektiği ve New York'un onun üçüncü karısına saygı göstermesine yol açtığı aşikârdı. Yine de gördüğü ilginin tadını çıkardı. Özellikle de Diego'yla arasındaki mesafe ve istediği erkekle veya kadınla sakınmadan flört etme özgürlüğü hoşuna gitmişti. Egzotik varlığı, kostümleri ve hatta cüretkâr, kavgacı, neredeyse erkekçe agresyonu birçok insana cazip geldi.

Doña Rosita Morillo'nun Portresi

1944
Masonite monte edilmiş tuval üzerine yağlıboya,
76 x 60,5 cm
Museo Dolores Olmedo Patiño, Mexico City

Eski aşkı Isamu Noguchi'yle tekrar bir araya geldi ve yakışıklı moda fotoğrafçısı Nickolas Muray'le görüşmeye başladı. Ama onu en yakından takip eden isim, sponsoru Julien Levy'ydi. Yakışıklı ve ilgili haliyle bir kelebek gibi etrafında pervane oluyordu. Sonunda Frida onu yatak odasında ziyaret edince istediği oldu. Murray ise daha şanslıydı. Frida'yla Meksika'da tanışmıştı ve sergi kataloğu için ona yardım etmişti.

Fantezi I

1944
Kâğıt üzerine karakalem ve renkli pastel boya,
23,5 x 15,3 cm
Özel koleksiyon

Bu ünlü ve mühim fotoğrafçı yakışıklı ve kendine güvenen bir adamdı. İlişkileri Mexico City'de başlamıştı ama belinde silahla etrafı sürekli kolaçan eden Diego olmayınca New York'ta ateş bacayı sardı ve Frida adama tutuldu.

– *Sevgilim, en tatlım mi Nick – mi vida – mi niño, te adoro.*

Sanatseverler satışa sunulan tabloların yaklaşık yarısını satın aldı –bu gayet başarılı bir ilk çıkıştı– ve Frida birkaç komisyonlu iş almayı başardı.

Maymunlu Otoportre

1945
Masonit üzerine yağlıboya, 60 x 42,5 cm
Museo Dolores Olmedo Patiño, Mexico City

Frida Kahlo.
1945.

Sergi bittiğinde Frida da bitap haldeydi. Ziyaretlerinin sonuna doğru sağlık durumu kötüleşmişti ve sırt, omurga, ayak ve bacak sorunları dolayısıyla zamanının büyük bölümünü doktorların yanında geçiriyordu. Ama Meksika'ya döndüğünde bir sonraki çıkışını dört gözle bekliyordu, bu sefer Avrupalıların burcu olan Paris'te, Andre Breton tarafından sergilenecekti.

Manolyalar

1945
Masonit üzerine yağlıboya, 41 x 57 cm
Balbina Azcarrago Koleksiyonu, Meksika

Ama Breton'un sergi organize etme konusunda beceriksiz olduğu ortaya çıktı. Frida tablolarının gümrükte kaldığını ve sergi için galeri seçilmemiş olduğunu gördü. Hiddetlenmişti. Kendi lehine, kısa süre önce aralarına kabul edildiği sürrealistlere işlerini ilk kez bu kadar yakından gösteriyordu. Max Ernst, Duchamps, Man Ray ve Breton; hepsi tarafından iyi karşılandı, o da ölçüsüzlük konusunda onlardan aşağı kalmamak için elinden geleni yaptı. Ünlü kocasına layık görülmeyen bir kabul gördü.

Umutsuz

1945
Masonite monte edilmiş tuval üzerine yağlıboya,
28 x 36 cm
Museo Dolores Olmedo Patiño, Mexico City

Louvre, günümüzde George Pompidou Center koleksiyonunun bir parçası olan *Çerçeve*'yi (s. 107) satın aldı. 1939 yılının Mart ayında Frida Paris'in sanat yaşamına doymuştu ve Nick Murray'le biraz vakit geçirmek için New York'a gitti. Noguchi gibi Murray'in de aşkı ayrılıkla birlikte soğumuştu; adamın başka bir kadınla nişanlandığını öğrendi.

Musa ya da Yaratılış Çekirdeği

1945
Odun lifi levha üzerine yağlıboya, 61 x 75,6 cm
Özel koleksiyon

Bu romantik ilişkinin tahribi Frida'yı derinden yaraladı ve Rivera'yla ilişkisi içinde kısılı kaldığını ona gösterdi. Yurtdışı gezileri ve yeni özgürlüğü ona çok sayıda imkân getirdi. Bir Noguchi ya da bir Murray bağımsız yaşamına daha da çok kapı açmış olabilir ama çok erken bir yaşta Rivera'yla kader arkadaşı olduğundan ikisi de bir elmanın iki yarısı olarak görülüyordu.

Civciv

1945
Masonit üzerine yağlıboya, 27 x 22 cm
Museo Dolores Olmedo Patiño, Mexico City

1930 yılının Mayıs ayında Meksika'ya döndü ve Rivera'yla ilişkisi kötüye gitmeye başlayınca duygularını ve kızgınlığını resmine döktü. Hayatındaki adam Frida'da asla tamamen iyileşemeyecek bir yara açmıştı. Hem sembolik hem gerçek bir son sahneye ihtiyacı vardı. Cinsel ilişkiler sona ermişti. Nezaket sonlanmıştı. Neşe ve maceralar sona ermişti.

Maske

1945
Tuval üzerine yağlıboya, 40 x 30,5 cm
Museo Dolores Olmedo Patiño, Mexico City

Geriye tek kalan Diego ve Frida'nın dile dökülmemiş bir anlaşmanın tarafları olarak kabul ettikleri yükümlülükler, hiçbir yasallığın bitiremeyeceği bir ilişkiden sızan damlalardı. Diego'nun, Frida'nın Troçki'yle ilişkisini öğrenmiş olması muhtemel. Frida'nın bu ilişkiye girme nedenleri aşikâr ve küçük düşürücüydü. 6 Kasım 1939'da boşandılar. Yarım metrekare ölçüsündeki *İki Frida* (s. 115) onun başyapıtı olacaktı.

Sanatçının Ay, Güneş, Ben? tablosundaki iç çatışmalarını gösteren günlük sayfası

1946-1954
Kâğıt üzerine suluboya
Özel koleksiyon

LUNA
SOL
YO?

Başlangıçta yatağa bağlılığından dolayı bir gereklilik olan aynalar tablolarında uzun zamandır merkezi roldeydi.

Daha sonra ayna ustalıkla yönlendirilip, kişisel gerçekliğinin düşsel bir tasavvuruna tercüme edilebilecek gerçekliğin bir yansıması haline geldi. *İki Frida*'da (s. 115) ayna, Frida'nın kişisel açmazının şizofrenik bir görselleştirmesi haline gelir, Avrupalı kadın (Frieda) dantelli ve aplike beyaz

Umut Ağacı, Dik Dur

1946
Masonit üzerine yağlıboya, 55,9 x 40,6 cm
Isidore Ducasse Koleksiyonu, Fransa

ÁRBOL DE LA
ESPERANZA
MANTENTE
FIRME!

giysiler içinde iffetli bir Katolik kızken, koyu tenli ve renkli kostümlü Tehuana kadını, Deiego Rivera'nın cesaretlendirdiği bedensel köylü personasıdır. 1940'lar Frida Kahlo'ya çok sayıda çelişki getirdi. Kanunen Diego Rivera'yla bağını koparmıştı ama maddi açıdan, Diego'nun işlerinden kazanılan parayla masraflarının ödendiği karmaşık bir düzenleme üzerinden ona bağlıydı. Bu çelişkiler hengamesi içinde azimle tablo yapmaya devam etti.

Yaralı Ceylan (Küçük Ceylan)

1946
Masonit üzerine yağlıboya, 22,4 x 30 cm
Özel koleksiyon, Houston (Texas)

Dünya savaşının bütün dikkatleri üzerine çektiği bir dönemde ancak sanat dünyasının geriye kalanında tablolarının sağlayacağı başarının onu ayakta tutacağını düşünüyordu.

Diego bir kez daha onun kendine zarar veren yaşam tarzına müdahale etti ve San Francisco'daki ortak arkadaşları Dr. Eloesser'e danıştı.

İsimsiz (Doğu Felsefesi Esinli Çizim)

1946
Kâğıt üzerine sepya mürekkep, 18 x 26,7 cm
Özel koleksiyon

Doktor, Frida'nın Amerika'ya gelmesini salık verdi. Üç aydır çenesine bağlanmış bir traksiyon aygıtıyla yaşıyordu ve eski dostunun davetini kabul etti. Frida 1940 yılının Eylül ayında San Francisco'ya vardı. Eloesser onu hemen bir dinlenme kürüne aldı ve bitkinlik ve alkolizm tedavisi için St. Luke Hastanesi'ne gönderdi.

İsimsiz (Sarsıcı Temalı Çizim)

1946
Kâğıt üzerine sepya mürekkep, 18 x 26,7 cm
Özel koleksiyon

Diego'yla da iletişime geçti ve Meksikalı doktorların kemik tüberkülozu ve omurga operasyonu gibi teşhislerinin yanlış olduğunu, iyileşirken Panzon'una ihtiyaç duyduğunu söyledi. Doktor ona bakarken gönüllü olarak maruz kaldıkları ayrılık yüzünden mutsuz olmuş iki sanatçıyı bir araya getirmeye kararlıydı.

Marte R. Gómez'e Adanmış Otoportre

1946
Kâğıt üzerine kurşunkalem, 38,5 x 32,5 cm
Özel koleksiyon

PARA MARTE R. GOMEZ,
CARIÑOSAMENTE
FRIDA KAHLO
DIC. 1946.
MÉXICO
FRIDA KAHLO

Frida'nın ikinci evliliğin işe yaraması için öne sürdüğü koşullar "seks yok" ve "para yok"tu. Diego'yu cinsel olarak başka kadınlarla paylaşmamaya kararlıydı ve kendi parasını kazanmak ve ev masraflarının yarısını üstlenmekte ısrar etti. Diego ilk koşulu kabul etti, ikinci koşulun karşılıklı kabul edilen kurgusallığını da muhafaza etti. Aralık 1940'ta belediye binasında tekrar evlendiler.

Açık Saçlı Otoportre

1947
Odun lifi levha üzerine yağlıboya, 61 x 45 cm
Özel koleksiyon

Aquí me pinté yo, Frida Kahlo, con
la imágen del espejo. Tengo 37 años,
y es el mes de Julio de mil novecientos
cuarenta y siete. En Coyoacán, México,
lugar donde nací.

Şansı yine açılmıştı. Uluslararası Golden Gate Sergisi'nde, *Hazine Adası* adlı duvar resmini yapan Diego'ya eşlik etti. Noel tatilini Meksika'da Frida'nın ailesiyle geçirdiler, sonra Diego duvar resmini tamamlamak için döndü. O yokken Frida gayet sağlıklı bir dönemin tadını çıkardı, Coyoacon ve Mexico City'de alışverişe çıktı, bahçede güneşlendi ve Diego döndüğünde hazır olsun diye odasıyla ilgilendi.

Güneş ve Yaşam

1947
Odun lifi levha üzerine yağlıboya, 40 x 50 cm
Galería Arvil, Mexico City

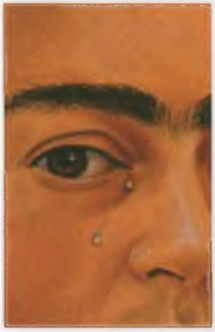

Hayatı tekrar yoluna girmişken yaz sıcağı sağlığını tekrar bozdu, güçsüzlük ve kilo kaybı getirdi.

Temmuz ayında babası Guillermo öldü. Frida'nın doktor ordusu sırtı için yeni model plaster korselerle, röntgenlerle, hormon iğneleriyle, sağ elindeki mantar hastalığı için ilaçlarla, anjin ve grip için ilaç ve iğnelerle hayatına girdi.

Otoportre

1948
Masonit üzerine yağlıboya, 50 x 39,5 cm
Özel koleksiyon, Mexico City

Çok fazla sigara içiyor, yemeklerde hâlâ çok sayıda *copita* içiyordu. 1943'te Guerro Bölgesinin Esmeralda Caddesi'ndeki Resim ve Heykel Okulu'nda ders vermeye başladı. Kendi Ulusal Hazırlık Okulu'nda olduğu gibi bu lisede de bedava resim ve çizim, Fransızca, sanat tarihi, Meksika sanat ve kültürü dersleri veriliyordu.

Evren, Yeryüzü (Meksika), Ben, Diego ve Señor Xólotl'un Aşkla Sarılması

1949
Tuval üzerine yağlıboya, 70 x 60,5 cm
Özel koleksiyon, Mexico City

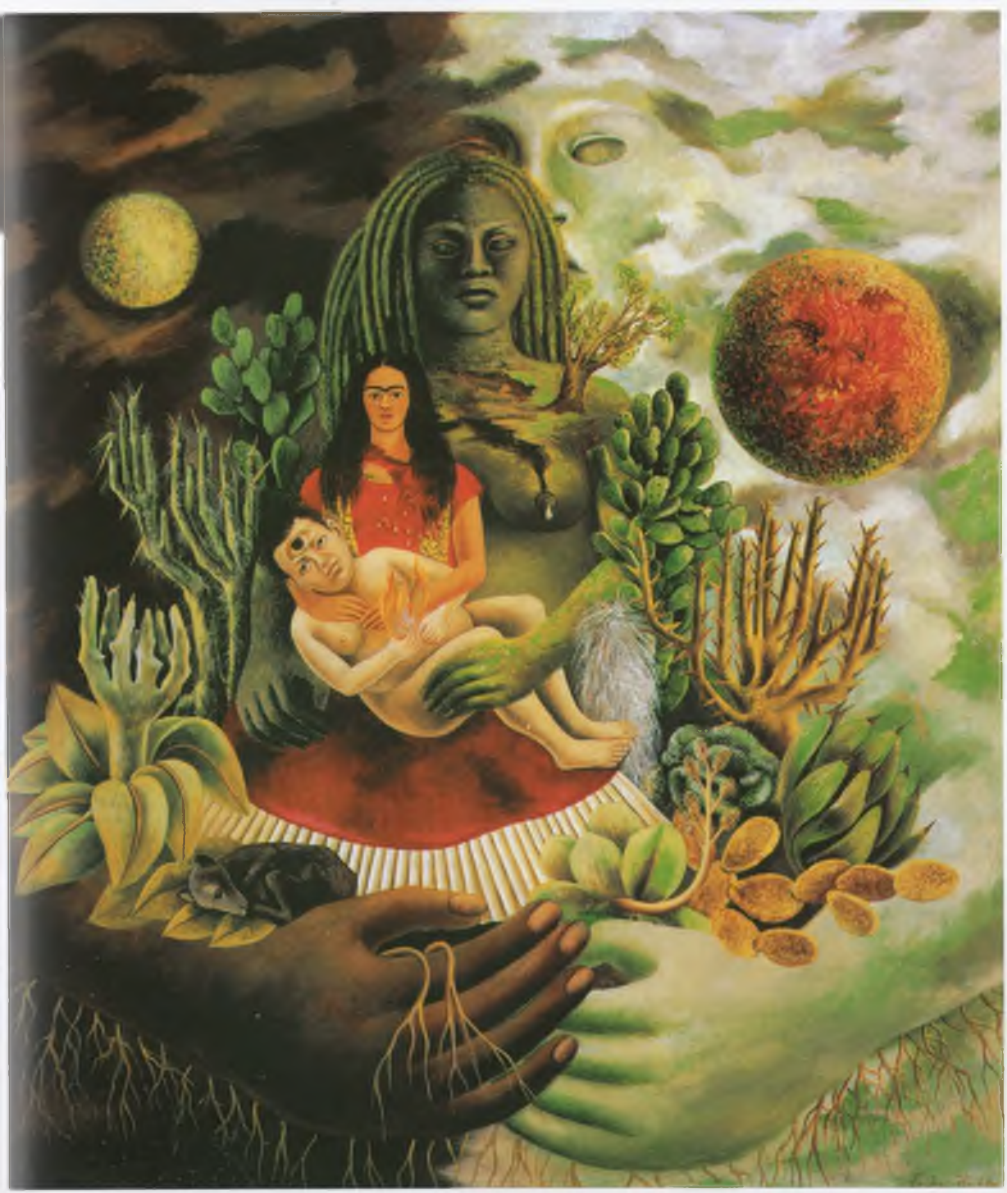

Kendi tasarladığı bohem eğitiminde yaptığı gibi resimleri için hayatı gözlemleyip deneyimlesinler diye öğrencilerini okulun duvarlarının dışına, sokaklara çıkardı. Sağlık durumu nedeniyle resim ve çizim derslerini La Casa Azul'de veriyordu. Bu işi çok seviyordu ve zamanla *Los Fridos* adıyla anılan öğrencileri de onu çok seviyordu.

Diego ve Ben

1949
Masonite monte edilmiş tuval üzerine yağlıboya,
29,5 x 22,4 cm
Özel koleksiyon, New York

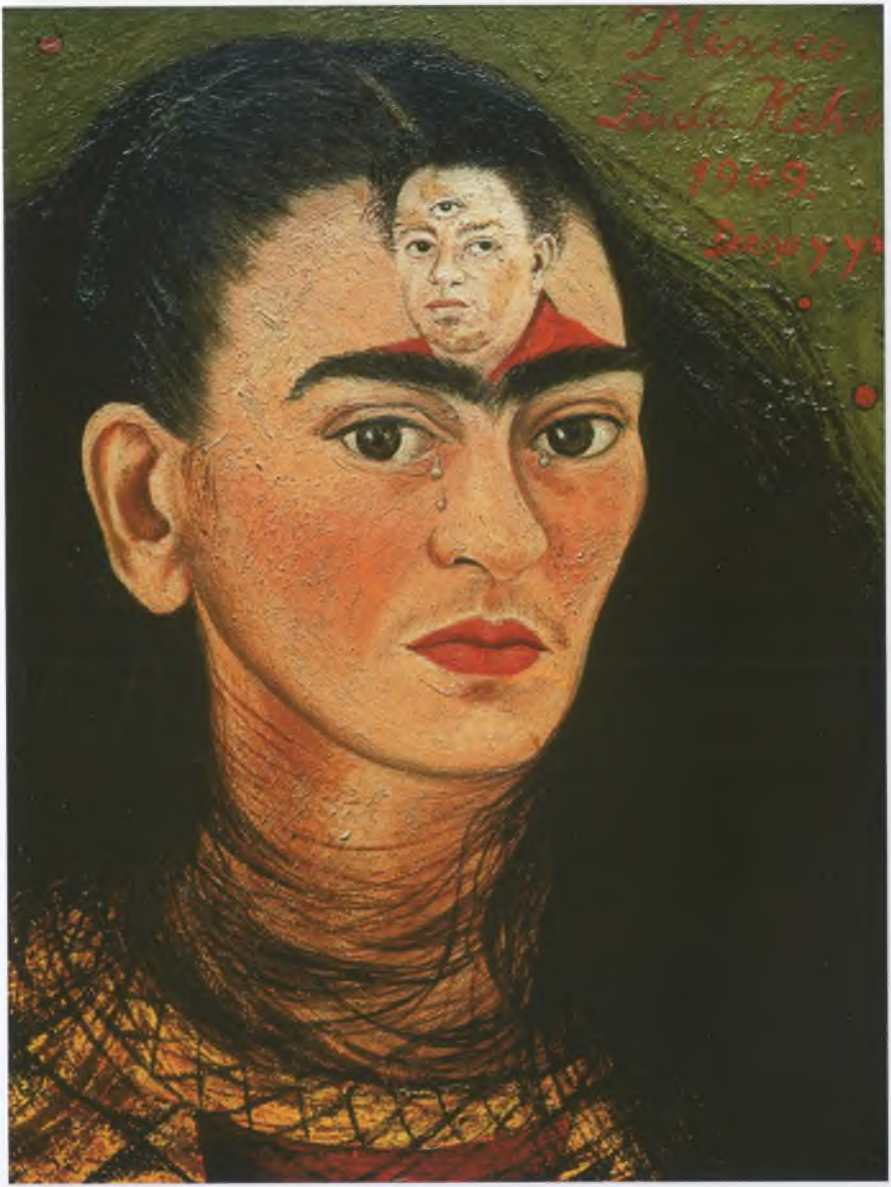
México
Frida Kahlo
1949
Desde y y

Para akışını durdurmamak için yerel siyasetçilerden, arkadaşlardan ve hamilerinden portre siparişi kabul ediyordu. Bedeni önünde sonunda gelecek yıkıma doğru kendi kendini yerken ve zihni, gençlik hayallerinin, günlük fiziksel acı darbeleri olmayan bir yaşam hayalinin boş bir umut olduğunun idrakine dönüşümüne tahammül ederken otoportre yapmaya devam etti.

Otoportre

Diego Rivera, 1949
Tuval üzerine yağlıboya, 31 x 26,5 cm
Houston, Texas

Diego Rivera

Aslında Frida, asla ağlamayan veya sızlanmayan bir maskenin ardında fiziksel ve zihinsel dünyasının günden güne çürüyüşünü gözler önüne seren görsel bir belgesele dönüşecek olan kendi otoportre sergisini yaratıyordu. Her gün kendi cansız anıtına bir fırça darbesi ekliyordu. Sağlığının giderek kötüleşmesi gürültücü doktor kalabalığını meşgul ediyordu.

Gökyüzü, Yeryüzü, Diego ve Ben

1949
Frida Kahlo'nun günlüğünden sayfa,
Kâğıt üzerine karakalem ve mürekkep, 23,5 x 14,5 cm
Estudio y Casa Diego Rivera y Frida Kahlo Koleksiyonu,
I.N.B.A, Mexico

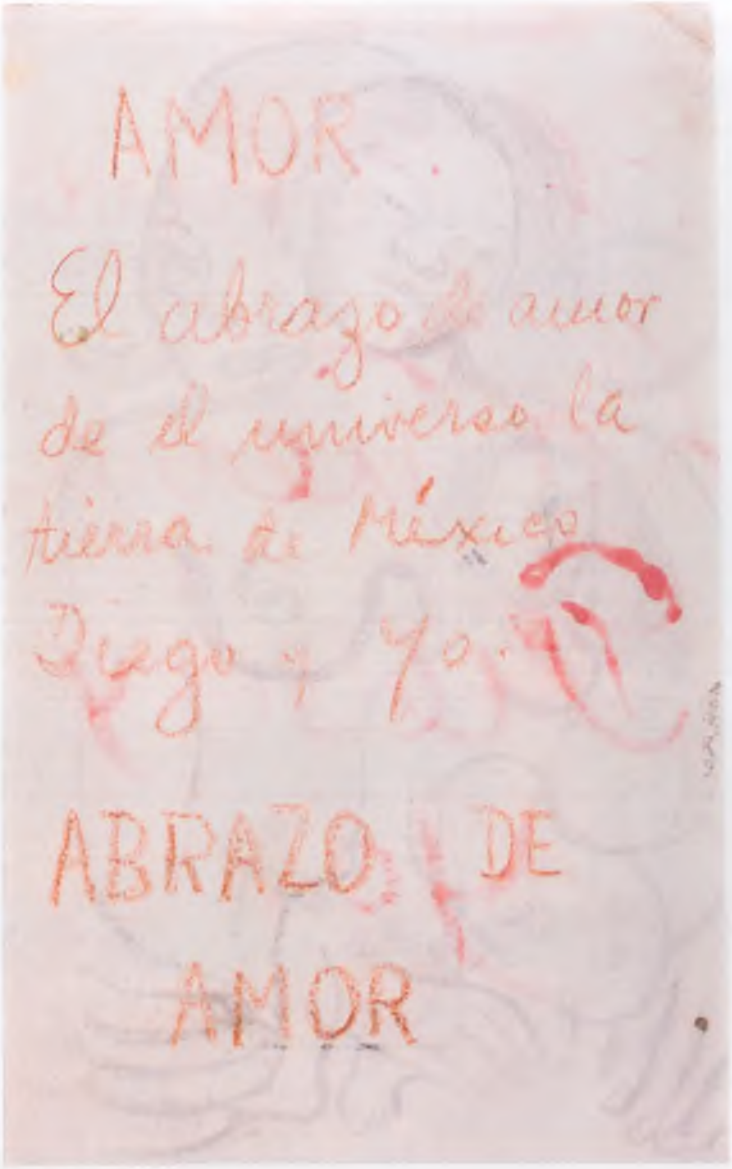
AMOR.
El abrazo de amor
de el universo la
tierra de México
Diego + Yo.
ABRAZO DE
AMOR

Sağ ayağındaki ağrı artık sürekliydi ve resim yapma yeteneğine zarar veren uyuşturucularla dinlenmeye değil daimi bir rahatlamaya ihtiyacı vardı, bu ihtiyaç onu sürekli bir arayışa itmişti.

Doktor Alejandro Zimbron çelik korsenin acısını hafifletip sırtına destek sağlayacağına karar verdi. O korseyi takınca bayılmaya başladı ve altı ayda yedi kilo verdi. Ama acısı geçmemişti.

Natürmort: Viva la Vida (Yaşasın Yaşam)

yak. 1951-1954
Masonit üzerine yağlıboya ve toprak, 52 x 72 cm
Museo Frida Kahlo, Mexico City

VIVA LA VIDA
Frida Kahlo

Zimbron tedavisine, omurga iğnesi ekledi. Şiddetli baş ağrıları başladı. Bir yıl sonra, 1945'te Doktor Ramiriz Morene frengi teşhisi koydu ve kan nakline başladı.

Acıları yine dinmedi ve frengi teşhisi de hiç doğrulanmadı. Zimbron bu sefer omuriliğindeki baskıyı azaltmak için tavanda sabitlenmiş ve yüzünü aşağı çeken bir traksiyon aygıtıyla şansını denedi.

Babamın Portresi

1951
Masonit üzerine yağlıboya, 60,5 x 46,5 cm
Museo Frida Kahlo, Mexico City

Pinto a mi padre Wilhelm Kahlo de origen húngaro alemán artista fotógrafo de profesión, de carácter generoso inteligente y fino valiente porque padeció durante
sesenta años epilepsia, pero jamás dejó de trabajar y luchó contra viento y marea
con admiración. Su hija
Frida Kahlo

Ayağına bağlanmış kum torbalarıyla üç ay boyunca orada asılı kaldı ve her gün en az bir saat resim yaptı. O tavandan sallanırken doktorlar da alçı, çelik, alçı ve çelik, deri korseleri üzerinde deniyordu, bir seferinde deneyimsiz bir doktorun giydirdiği bir korse hiçbir işe yaramadığı gibi, neredeyse boğulmasına yol açtı ve telaş içinde kesilerek üzerinden çıkartıldı. Son on yıl boyunca bedenine 28 korse bağlanmıştı.

Çember

1951
Panel üzerine monte edilmiş alüminyum levha üzerine yağlıboya, çapı 15 cm, ahşap çerçeve: 32 x 31 cm, imzasız ve tarihsiz
Museo Dolores Olmedo Patiño, Mexico City

Sağ ayak parmakları kangren oldu, daha ampüte edilemeden kendiliklerinden düştüler. "Tedavi"lerin büyük bölümü acısını daha da artırdı ve uyuşturucu bağımlılığını derinleştirdi, hemen her gün içtiği konyakla birleşince uyuşturucu da iyi gelmiyordu. 1946'da büyük bir operasyon için New York'a gitti.

Dr. Farill'in Portresiyle Otoportre

1951
Masonit üzerine yağlıboya, 41,5 x 50 cm
Özel koleksiyon

Sırt uzmanı olan Doktor Philip Wilson omurlarından bazılarını eritip birleştirerek çelik bir çubukla sabitlemeyi önermişti.

Istırap ve acı, haz ve ölüm, diye yazar Frida, *sadece bir süreçtir.*

1950'de başarısız birleştirme işleminden sonra pelvisinden alınan bir parçadan yapılan kemik aşısı da başarısızdı. Şimdi de elinde tekrar mantar oluşmaya başlamıştı.

Hindistancevizinin Gözyaşları
(Ağlayan Hindistancevizi)

1951
Masonit üzerine yağlıboya, 23,2 x 30,5 cm
Özel koleksiyon

PINTÓ CON TODO
CARIÑO. FRIDA KAHLO

Korselerinden birinin altında görülen apse iyileşmemiş bir ameliyat yarasına aitti. O yılı yatakta geçirdi. Bu sürede Diego yan odaya yerleşti ve moralini düzeltmek için elinden geleni yaptı.

Diego Rivera artık eskimekte olan bir mitin, 1922'de başlamış Meksika duvar resmi akımının bir parçasıydı. Popülerliğini koruyordu ama artık o efsaneden geçmiş zamanda bahsedilirken Frida Kahlo'nun ünü tırmanışa geçmişti.

Hindistancevizleri (Bakışlar)

1951
Masonit üzerine yağlıboya, 25,4 x 34,6 cm
Özel koleksiyon

Frida Kahlo 51.

Tabloları dünyanın birçok yerinde karma sergilerde sergileniyordu ve sayıları giderek artan koleksiyonculardan iyi para kazanıyordu. Diego onun başarısıyla gururlanıyor, onu gururla göstermek ve yeteneğini övmek için hiçbir fırsatı kaçırmıyordu. Ama bu onu başka kadınlarla ilişkiye girmekten, Frida'yı da doktorun talimatlarına uymamaktan alıkoymuyordu. 1951 yılında hastanelerden kurtuldu ama tekerlekli sandalyeye mahkum oldu.

Papağanlı ve Bayraklı Natürmort

1951
Masonit üzerine yağlıboya, 28 x 40 cm
Özel koleksiyon

O sırada pek zamanının kalmadığını hissetmiş olmalı. Ölümü bekleyen herkes gibi o da tek dinine dönüş yaptı. Frida Komünist Parti'ye tekrar üye oldu. Tekerlekli sandalyesinde bile gösterilere katılıp bağırarak *Internationale*'yi söylüyor, yoldaşlarıyla dayanışma içinde yumruğunu havaya kaldırıyordu. Meksika'ya sadakati nihayet 1953 yılının Nisan ayında, Frida'nın arkadaşı

Hareketli Natürmort

1952
Tuval üzerine yağlıboya
María Félix Koleksiyonu, Mexico City

NATURALEZA VIVA

Dolores Alvarez Bravo'nun sahibi olduğu Galleria de Artes Contemporaneo'da Frida Kahlo'nun tablolarının sergileneceği solo sergiyle şereflendirildi.

Bu, Frida'ya hayattayken adanmış tek sergiydi. Serginin açılışı sırasında ağır bronşit geçiriyordu ve yataktan çıkamıyordu. Yatağıyla birlikte polis sirenleri ve kornalar eşliğinde galeriye götürüldü.

Barış Yanlısı Halkların Kongresi

1952
Masonit üzerine yağlıboya ve zamklı boya,
19,1 x 25,1 cm
Özel koleksiyon

CONGRESO DE LOS
PUEBLOS POR LA PAZ
FRIDA KAHLO. OCT. 52

Ağır sakinleştiricilerin etkisindeyken serginin bir parçası oldu, dört sütunlu yatağından geçmişten tanıdığı ve hepsi iyi dileklerini sunan yüzlere ve duvarlardan onlara bakan o sessiz tanıklara gülümsedi. 1953 yılı sona yaklaşırken resim yapmaya devam etti ama fırça işi, 1920'lerdeki öğrencilik yıllarından kalma daha ilkel tarza yönelmişti.

Samuel Fastlicht'e Adanmış Natürmort, "Bütün Aşkımla"

1952
Ahşaba monte edilmiş tuval üzerine yağlıboya,
25,8 x 44 cm
Özel koleksiyon

FRIDA KAHLO. EN LA

Kangrenden dolayı ampüte edilen sağ bacağından sonra tamamen içe kapandı. 13 yaşında geçirdiği polyodan sonra o bacağı kuru bir baston gibi yanında taşımıştı. Otobüs kazasında bacağı 11 yerinden kırılmıştı.

30 yıl boyunca yanında sürüklediği bu uzvunu resmettiği her tabloda onu ayna yansıması kullanarak sol bacağı gibi göstermişti. Ama artık o bacak diz altından kesilmişti.

Ekim

1952
Kâğıt üzerine renkli pastel boya, 22 x 29 cm
Özel koleksiyon, Panama

STALIN
MARX
ENGE
LENIN
DIEGO
FRIDA
JUDY
Pueblo de los Angeles - Octubre 13 de 1952
Pintado con amor
FRIDA

Frida takma bacak kullanmayı gönülsüzce kabul etti ama bu protezden yararlanamayacak kadar dayanıksızdı. Ağrı kesici bağımlılığı ve alkole düşkünlüğü yarardan çok zarar getiriyordu. Sırtının ve kollarının izlerle kaplı olmasına yol açan günlük iğnelere rağmen zihnini uzun süre berrak tutmayı başarıyor, günlüğüne yazıyor, otobiyografisi üzerine çalışıyordu. 1953'ü böyle geçirdi.

"Pinté de 1916"

Frida'nın
1946-1954 yılları arasında tuttuğu günlükteki ilk çizim
Museo Frida Kahlo, Mexico City

PINT'DE 1916

Viva la Vida (Yaşasın Yaşam) s. 214 isimli tablosunda bu kelimeler çok sayıda karpuz diliminden biri üzerine yazılıdır. 2 Temmuz 1954'te komünizm yanlısı bir yürüyüşe katılır, kalabalıkla birlikte yumruğunu sallayıp bağırır. Bundan on gün sonra elini tutarak yatağının yanında oturan Diego'ya 17 gün sonraki 25. evlilik yıldönümleri için bir gümüş yüzük hediye eder.

Frida Kahlo'nun günlüğünden bir sayfa

1953
Kâğıt üzerine guvaş
Özel koleksiyon

Pies para qué los quiero
Si tengo alas pa' volar.
1953.

Zamanlamasının nedenine dair soruya "... çünkü çok yakında seni terk edeceğimi hissediyorum" yanıtını verir. Frida Kahlo 13 Temmuz 1954'te, 47 yaşında ölür. Yatağının başucundaki komodinde bir kutu Demerol ilacı bulunur ama bazı arkadaşları asla intihar etmeyeceğini iddia eder. Bazıları da bu görüşe katılmaz. Resmi ölüm belgesinde akciğer embolizmi zikredilmektedir.

Frida Kahlo'nun günlüğünden bir sayfa

1953
Kâğıt üzerine guvaş
Özel koleksiyon

So.

Öldükten sonra yakılmayı istemiştir. Bir Tehuana elbisesi içinde ve mücevherlerle süslenmiş cesedi Mexico City Güzel Sanatlar Sarayına götürülür, 600'den fazla ziyaretçi lobinin neoklasik tavanı altında ona veda eder. Perişan haldeki Diego Rivera bütün tören boyunca tabutun yanında oturur.

Yaşamın Meyveleri

1953
Odun lifi levha üzerine yağlıboya, 47 x 62 cm
Raquel M. de Espinosa Ulloa Koleksiyonu, Mexico City

Törenden önce, henüz ölümü reddediş aşamasındayken Frida'nın öldüğünden emin olmak için damarlarının kesilmesini istemiştir.

Cenaze töreni, kaotik yaşamıyla uyum içinde siyasal (tabutu kırmızı bir orak çekiçli bayrakla sarılmıştır), heyecanlı, duygusal bir olaya dönüşmüştü.

Frida Kahlo'nun günlüğünden bir sayfa

1953
Kâğıt üzerine guvaş
Özel koleksiyon

ENGELS
MARX
LENIN
STALIN
MAO

Diego otobiyografisinde şunları yazar: "... Artık iş işten geçmiş haldeyken hayatımın en muhteşem tarafının Frida'ya beslediğim aşk olduğunu anladım." Diego Rivera 1957'de Mexico City'de ölür.

Frida 1953'te yazdığı otobiyografisinde şöyle yazar:

Resim yapmak hayatımı tamamladı. Üç çocuk ve korkunç hayatımı doldurmuş olabilecek bir sürü şey kaybettim. Resmim bunların hepsinin yerine geçti. Bence çalışmak en güzel şey.

Frida Kahlo'nun günlüğünden bir sayfa

1953
Kâğıt üzerine suluboya
Özel koleksiyon

RESİMLERİN LİSTESİ

"Bonito"yla Otoportre 143

"Pinté de 1916" 237

A

Açık Saçlı Otoportre 201

Alejandro Gómez Arias'ın Portresi 23

Alicia Galant'ın Portresi 19

Aziz Nikolas 65

B

Babamın Portresi 217

Balıklar (Dikenli Armutlu Natürmort) 113

Barış Yanlısı Halkların Kongresi 231

Bellek ya da Yürek 81

Ben ve Papağanlarım 133

Beyaz Giysili Kadın Portresi 33

Bezlenmiş Kız (Isolda Pinedo Kahlo'nun Portresi) 25

Birkaç Küçük Çizik 77

Büyükannem ve Büyükbabam, Annem ve Babam ve Ben 79

C / Ç

Civciv 185

Çember 219

Çerçeveli Otoportre "Çerçeve" 107

Çiçek Sepeti 139

D

Dadım ve Ben 93

Detroit'te Bir Sokakta Vitrin 41

Diego Rivera'nın Portresi 85

Diego ve Ben 209

Dikenli Kolyeli Otoportre 131

Doğumum 67

Doña Rosita Morillo'nun Portresi 173

Dorothy Hale'in İntiharı 109

Dr. Eloesser'e Adanmış Otoportre 127

Dr. Farill'in Portresiyle Otoportre 221

Dr. Leo Eloesser'in Portresi 39

E

Ekim 235

Elbisem Orada Asılı Duruyor ya da New York 73

Eva Frederick'in Nü'sü 47

Eva Frederick'in Portresi 45

Evren, Yeryüzü (Meksika), Ben, Diego
ve Señor Xólotl'un Aşkla Sarılması 207

Ex voto 169

F

Fantezi I 175

Frida Kahlo 18 Yaşında 9

Frida Kahlo'nun günlüğünden bir sayfa 239

Frida Kahlo'nun günlüğünden bir sayfa 241

Frida Kahlo'nun günlüğünden bir sayfa 245

Frida Kahlo'nun günlüğünden bir sayfa 247

Frida Kahlo'nun Nü Portresi, **Diego Rivera** 37

Frida ve Diego Rivera veya Frida Kahlo ve Diego Rivera 43

Frida ve Düşük ya da Düşük 71

Frida ve Sezaryen 69

Fulang Chang ve Ben 97

G

Girasoles (Günebakanlar), **Diego Rivera** 153

Gökyüzü, Yeryüzü, Diego ve Ben 213

Güneş ve Yaşam 203

H

Hareketli Natürmort 229

Henry Ford Hastanesi ya da Uçan Yatak 57

Hindistancevizi Gözyaşları (Ağlayan Hindistancevizi) 223

Hindistancevizleri (Bakışlar) 225

I/İ

Iztcuintli Köpeğiyle Otoportre 117

İçi Açılmış Yaşamı Görünce Korkan Gelin 161

İki Frida 115

Isimsiz (Sarsıcı Temalı Çizim) 197

Isimsiz (Doğu Felsefesi Esinli Çizim) 195

İthaf Edilmiş Otoportre 83

K

Kadife Elbiseli Otoportre 11

Kaza 13

Kesilmiş Saçlı Otoportre 121

Kırık Sütun 171
Kırmızı ve Altın Rengi Elbiseli Otoportre 137
Kardeşim Cristina'nın Portresi 21
Kolyeli Otoportre 75
Kökler ya da Pedregal 155

L
Lady Cristina Hastings'in Portresi 55
Lucha Maria, Tehuacán'lı Kız Portresi
(Güneş ve Ay) 147
Luther Burbank'in Portresinin Çalışması 51
Luther Burbank'in Portresi 53

M
Manolyalar 179
Marte R. Gómez'e adanmış Otoportre 199
Maske 187
Maymun ve Papağanla Otoportre 145
Maymunlu Otoportre 103
Maymunlu Otoportre 123
Maymunlu Otoportre 165
Maymunlu Otoportre 177
Meksika ve ABD Sınırında (Duran) Otoportre 63

Merhum Dimas Rosas Üç Yaşında 91
Mexico City'nin Dört Sakini 89
Miguel N. Lira'nın Portresi 17
Modesta, Diego Rivera 95
Musa ya da Yaratılış Çekirdeği 183

N

Natürmort 141
Natürmort: Viva la Vida (Yaşasın Yaşam) 215

O/Ö

Ormanda İki Çıplak ya da Yeryüzü ya da
Dadım ve Ben 119
Otobüs 27
Otoportre 205
Otoportre 35
Otoportre '9 Temmuz 1932' 61
Otoportre "Zaman Uçar" 31
Otoportre, Diego Rivera 211
Ölüm Maskeli Kız 105
Ölümü Düşünürlen 151
Örgülü Saçlı Otoportre 135

P

Paisaje con cactus (Kaktüslü Manzara) Diego Rivera 49

Pancho Villa ve Adelita 15

Papağanlı ve Bayraklı Natürmort 227

Perdeler Arasında ya da Leon Troçki'ye ithaf edilmiş otoportre 83

Pitahayas'lı Natürmort 111

R

Retrato de la Señora Natasha Gelman
(Bayan Natasha Gelman'ın Portresi), Diego Rivera 163

Retrato de la Señora Natasha Gelman
(Bayan Natasha Gelman'ın Portresi), Diego Rivera 167

Rüya ya da Yatak 125

Rüya ya da Rüya Gören Otoportre 59

S

Samuel Fastlicht'e Adanmış Natürmort
"Bütün Sevgimle Boyadım" 233

Sanatçının Ay, Güneş ve Ben? tablosundaki
iç çatışmalarını gösteren günlük sayfası 189

Sigmaund Firestone'ye Adanmış Otoportre 129

Suyun Bana Verdikleri 99

T

Tehuana Olarak Otoportre ya da Düşüncelerimde Diego 157

U

Umut Ağacı, Dik Dur 191

Umutsuz 181

V

Vendedora de alcatraces (Gelin Çiçeği Satıcısı), Diego Rivera 159

Virginia'nın Portresi 29

Y

Yaralı Ceylan (Küçük Ceylan) 193

Yaşam Çiçeği 149

Yaşamın Meyveleri 243

Yatakta Otururken Otoportre ya da Oyuncak Bebeğim ve Ben 87

Yeryüzünün Meyveleri 101